arba ražību

ZMANTOŠANU RAŽOŠANĀ

panākumus, kāpinot ražību todiski izvērtēts. Darba mūzi- stāvji apgalvo, ka viņu nolū- ederot klasiskā mūzika, jo tā joties gan uz strādātāja nieciskajām sajūtām, bet ne a darba sniegumu, turpreti sasniedzot gaidīto ietekmi. rī džesa mūzikai esot savas bas: tango un slovfokss savu mpu dēļ pavisam neesot pie- darba ražības kāpināšanai, un ple tikko esot lietojams. La- u esot fokstrots, bet par vis- ko darba prieka un ražības āju noderot — Vines valsts.

„Kosmos"

ākais amerikāņu rūpniecībā

RNU KOFERGULTIŅA

a gultiņas un rotaļu apioka ācija, kas saliktā veidā izvel- astu noslēdzamu koferi ar Koferī ietelpj arī visa gul- a, ieskaitot filca matraci, kas ts ar ūdensdrošu materiālu.

MATRAČI

n daļām, kas savienotas rā- dzējiem, izrādījušies ļoti ki. Kad vidējā daļa izgulēta, tus var savā starpā apmainīt, ot lietošanas ilgumu, bez tam s ātri izjaucams tīrīšanai vai rtam.

AUNS IESAIŅOJUMS

ēm ir divas plānas aluminija tarp kuŗām elektriski ieliedēts audums. Šis materiāls aiz- as līdzšinējās cigarešu saiņo- ārtas un labāk aizsarga ciga- o mitruma un pret aromata nu. Jauno metodi jau pār- „Raleigh" firma.

EKTRISKO SPULDŽU

s tagad sāktas gatavot tā, ka, ējot spuldzi, strāva patro- tiski pārtrūkst. Ar to no- trāvas triecieni neuzmanības ā, piem., bērnam iebāžot va- tronā pirkstu.

šo un to

senrakstos, kur lasāms, ka āšanas izlietotas šo zemju raksē pierādījumiem par rad- utt. Y.

IELIS, bez kuŗa mums Sachā- snesi Afrikā tagad grūti iedo- pēc neapšaubāmiem vēstures ntiem pirmo reizi ievests no Āzijas tikai 3. g. s. pēc mēr zirgs tāpat no Āzijas ievests jau ap 1700. g. priekš Y.

stvārdu mīkla

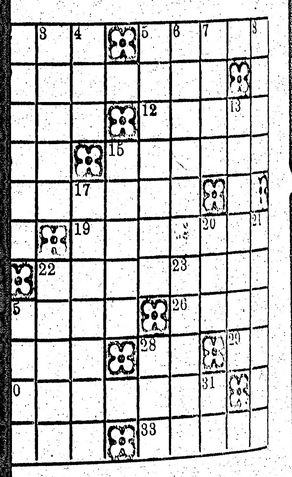

iski: 1. Minerāls. 5. Deja. ešu rakstniece. 10. Putns. 12. stāvu. piederums. 14. Koki. znieks. 16. Liekulis. 18. piederums (svešv.). 19. Fizi- rādība. 20. Ķermeņa daļa. šaubāmi atzīts mākslas meis- . Smērviela. 26. Mākslas no- s. 27. Vingrinājums. 28. s. 29. Skolotāja atzīme 30. . 32. Izlase. 33. Dzīvības

iski: 1. Austrumnieku tituls. vienības. 3. Iesaiņojamais s. 4. Žūst. 5. Koki. 6. Dārg- 7. Kokmateriāls. 8. O- 1. Izvākt. 13. Cēlmetalls. di. 17. Tautu meita. 20. Kar. kauli. 22. Musināt. 23. Augi. nieks. 25. Vadoņi. 28. Gai- . Elements.

IEKŠĒJĀS KRUSTVĀRDU KLAS ATRISINĀJUMS

iski: 1. Ienāši. 5. Ieži. 9. . Vācele. 12. Ārdi. 13. Āda- INS. 15. Spīd. 17. Vieni. 19. . Ēsma. 21. Pie. 22. Morgans. 27. Patika. 28 Jodēt. 29. Šķās. eta. — **Stateniski:** 1. Ieva. 3. Šiliņi. 4. Ilens. 5. Ina. a. 7. Iliada. 8. Dadzis. 11. Slēgt 16. Itin kā. 17. Vērsis. lja. 19. Pirāti. 21. Popēt. 23. Sāga. 26. SOS!

LATVIA

Latvian Newspaper

Published under EUCOM Civil Affairs Division Authorisation Number UNDP 196. Publisher and Editor: Kārlis Rabācs, DP Camp Kleinkötz near Günzburg/D. Printer: „Schwäb. Volksbl.", Günzburg/D., Bgm.-Landm.-Pl. 7. Circulation: 4000. Published twice weekly. Editorial office: Günzburg/Do., Dominikus-Zimmermann-Str. 2.

LATVIJA

LATVIAN NEWSPAPER

Nr. 41 (146)

Sestdien, 1948. g. 29. maijā

Iznāk otrdienās un piektdienās. Izdevējs: BALK uzdevumā Latviešu preses darbinieku sadarbības kopa. Atbildīgais redaktors: K. Rabācs, vietn. A. Liepa, redaktori: Z. Bārda, M. Čulītis, H. Mindenbergs, A. Smits. Adrese: Günzburg-Do.; red.: Dominikus-Zimmermannstr. 2 (tālr. 50), apg.: Marktpl. 25 (t. 84), spiest: Bgm.-Landmann.-Pl. 7 (t. 92)

VEĻAS DURVIS UZ ASV

ASV senāts pieņēmis likumprojektu par 200,000 DP ielaišanu

No abiem svarīgākajiem likumprojektiem par Eiropas DP ielaišanu ASV, kas līdz šim apspriesti kongresa abu palātu komisijās un kopsēdēs, senāts izšķīries par pārvietotajām personām labvēlīgāko. Pēc Beroministeres raidītāja vakarrīta ziņām, senāta kopsapulce ar 40 pret 37 balsīm pieņēmusi tā saukto Fellova likumprojektu, kas paredz divu gadu laikā ielaist ASV 200.000 DP.

Likumprojektu nesen jau pieņēma tautas pārstāvju nama juridiskā komisija, bet tautas pārstāvju nama kopsapulcē tas vēl nav pieņemts. Senāta komisijas līdz šim atbalstīja vairāk otru projektu, kuŗā ielaižamo DP skaits ierobežots ar 100.000 divu gadu laikā.

Lai ASV kongresa likumprojekti gūtu likuma spēku, tie jāpieņem abās kongresa palātās un pēc tam jāparaksta un jāizsludina valsts prezidentam.

Naudas reformu realizēs armija

Londonas apspriežu rezultātā Rūru pārvaldīs septiņas valstis

Amerikāņi Berlīnē paliks „ļoti ilgi"

Frankfurtē ceturtdien notika preses konference, kuŗā speciāli no Londonas bija ieradies arī ģen. Klejs. Plašajā ziņojumā ģenerālis vispirms apcerēja gaidāmo valūtas reformu Vācijā. To realizēs amerikāņu okupācijas iestādes, jo „tik nepopulāru lietu neviena vācu iestāde neuzņemšoties". Tālāk ģenerālis paskaidroja, ka vācieši amerikāņu iestādēm pagaidām vēl nav iesnieguši nekādu projektu par nodokļu sistēmas pārorganizēšanu. Kāds žurnālists Klejam jautāja, vai naudas reforma attiecinās arī uz Berlīnes rietumu sektoriem? Ģenerālis atbildēja: „Neviens nav teicis, ka naudas reforma notiks tikai Rietumvācijā."

Tālāk Klejs pasvītroja, ka amerikāņi, pretēji visām baumām, Berlīnē paliks vēl „ļoti ilgu laiku." Lai gan Vācija karu zaudējusi, amerikāņi tomēr nolēmuši to iesaistīt Maršala plānā, jo tāds stāvoklis nevar turpināties ilgi, ka vācu tauta eksistē tikai no importa. ASV galvenais mērķis ir panākt, lai Vācija var pati sevi uzturēt.

Kāds cits žurnālists ģenerālim jautāja, ko amerikāņu okupācijas iestādes nodomājušas darīt, lai novērstu pieteikto metallstrādnieku streiku, kuŗā it kā piedalīsies 600.000 cilvēku. Klejs paskaidroja, ka Savienotajās Valstīs streikot tiesības visiem strādniekiem. Šo tiesību var izmantot arī vācieši. Vienīgi tad, ja pieteiktais streiks skars okupācijas iestāžu intereses, amerikāņi to aizliegs.

Kaut gan Londonas sešu valstu konference, ko cerēja pabeigt pagājušās nedēļas beigās vai šīs nedēļas sākumā, ieilgusi un pēdējās dienās jau runāja pat par tās galīgu iestrēgšanu, no Londonas ziņo par pirmajiem reāliem panākumiem — galīgu vienošanos Rūras kontroles lietā. Kontroles organizācijā paredzēta septiņu valstu piedalīšanās, ieskaitot Rietumvāciju. Ģenerālis Klejs preses konferencē Frankfurtē ziņoja, ka jūtamu domstarpību vairs neesot. Kavējumi apspriežu gaitā iestājās, kad Francijas delegāti atgriezās Parīzē apspriesties ar savu valdību. Izrādījās, ka franču valdība nevar piekrist sarunu punktiem, kuŗiem delegācijas locekļi Londonā jau bija devuši piekrišanu. Francijas viedoklis no pārējām valstīm atšķiras galvenokārt ar to, ka Francija priekšplānā izvirza jautājuma politisko pusi, kamēr angļi un sevišķi amerikāņi pirmajā vietā nostāda saimnieciskos jautājumus. Francija arī nepiekrīt terminam, kas Londona minēts Rietvumvācijas satversmes sapulces sasaukšanai un vēlas, lai tās locekļus nevis ievēlētu vispārējās vēlēšanās, bet lai tos ieceltu vācu zemju landtagi.

Par 25. maijā sākto „tautas nobalsošanu" padomju joslā un Berlīnē no padomju avotiem ziņo, ka jau divās pirmajās dienās ierosinājumu parakstījuši 52.9% visu padomju joslas pieaugušo. Metodes, kādām vāc parakstus šai SED akcijai, raksturo angļu un amerikāņu žurnālistu pieredzējumi Berlīnē. Padomju sektorā viņi pēc kārtas ieradušies vairākos balsošanas lokālos; visur viņi ļoti laipni saņemti, dokumenti nekur nav kontrolēti, un rezultātā kāds korespondents nodevis savu parakstu astoņas reizes, bet Ziemeļvācijas radiofona pārstāvis trīs reizes. Amerikāņu sektorā apcietinātas 17 personas par neatļautu aģitāciju šeit aizliegtās SED akcijas labā.

Pēc padomju licencēto laikrakstu aizlieguma amerikāņu joslā abas puses apliecinājušas, ka labprāt veicinās laikrakstu brīvu apmaiņu, ja to pašu garantē otra puse. Oficiālā padomju militārās valdības avīze „Tägliche Rundschau" ievietojusi rakstu „Amerika kā kultūras nesējs", kas teksta ziņā gandrīz pilnīgi līdzinoties kādai 1942. g. nacionālsociālistu partijas izdotai brošūrai. Amerikāņu licencētais „Der Abend" nostāda blakus abus tekstus un piezīmē, ka pieticis mazliet sarkanas krāsas, lai nacistu propagandu varētu pārņemt padomju vajadzībām.

Padomju joslā šonedēļ pēc rietumu joslu parauga nodibināta centrālā banka, kas regulēšot visu naudas apgrozību joslā un maksāšanas līdzekļu kontroli, bet kurai nebūšot valūtas emisijas tiesības. BBC komentātors, saskatot bankas uzbūvē lielu līdzību ar rietumjoslu centrālo banku, izteica domu, ka tā varbūt esot pazīme, ka ceļš uz visu četru joslu sadarbību vienveidīgas naudas reformas lietā vēl neesot galīgi slēgts.

BBC, NYHT, TZ, NZ

Lielākā kauja Palestīnā

Transjordanijas karalis ieradies Jeruzalemē

DAŽĀDI PAMIERA PRIEKŠLIKUMI, BET PAMIERA NAV

Trešdienas vakarā, izbeidzoties Drošības padomes pagarinātajam terminam kaujas darbības pārtraukšanai Palestīnā, arabu valstis paziņoja, ka tām nav pieņemami pamiera noteikumi. Arabiem nevarot likt pārtraukt kaujas darbību, ja nav noteiktu garantiju, ka pamiera laiku žīdi neizmantos savu spēku pastiprināšanai. Arabi tomēr esot ar mieru 48 stunda laikā apspriest katru citu Drošības padomes priekšlikumu. Apspriežot radušos stāvokli, Anglijas delegāts Kedogens padomei ceturtdienas vakarā iesniedza jaunu priekšlikumu Palestīnas lietā, kas paredz pamiera noslēgšanu pagaidām uz 4 nedēļām. Pēc tam arī padomju pārstāvis Gromiko iesniedza savu priekšlikumu, kas stipri līdzīgs nesen noraidītajam ASV priekšlikumam: atzīt stāvokli Palestīnā par miera apdraudējumu.

Kedogena projekts paredz, ka abām kaŗotājām pusēm jānoslēdz pamiers uz 4 nedēļām, pie kam šai laikā ne arabi, ne žīdi neatļautu iebraukt Palestīnā nevienam kaŗa dienestam derīgam vīrietim. Tāpat visām valstīm, kas atbalstījušas vienu vai otru pusi ar ieročiem un kaŗa materiāliem, pa šo laiku jāpārtrauc piegādes. Starplaikā grāfs Bernadots vestu starpniecības sarunas, bet ja arabi un žīdi noteikumus nepieņemtu, tad UN jautājums būtu jāapspriež par jaunu. Reizē Kedogens paziņoja, ka gadījumā, ja Drošības padome pieņemtu lēmumu par vispārēju ieroču sūtījumu embargo, tad Anglija pārtrauktu arī savas ieroču piegādes Sīrijai un Transjordānijai uz agrāko līgumu pamata.

Tālāk Kedogens paskaidroja, ka Anglija tādā gadījumā būtu ar mieru atsaukt arī savus virsniekus no Transjordānijas leģiona. Ja arī jaunais priekšlikums negūtu sekmes un vienošanos Palestīnā neizdotos panākt, tad, norādīja Kedogens, būtu jāpiemēro UN chartas 7. pants, kas paredz saimnieciskās un militārās sankcijas pret valstīm, kas nepilda UN lēmumus.

Kedogena un tāpat Gromiko priekšlikuma apspriešanu atlika uz nākošo sēdi.

Piecu arabu valstu ārlietu ministru apspriede vienojusies par vienotas valsts radīšanu Palestīnā, kur arabiem un žīdiem būtu vienlīdzīgas tiesības, bet priekšnoteikumi ir žīdu armijas kapitulācija un Izraelas valsts likvidēšana. Arabu prasības jebkāda pamiera slēgšanai ir aizliegt kaŗa dienestam derīgu žīdu iecelošanu Palestīnā un ieroču piegāžu pārtraukšana. Šie abi punkti paredzēti Kedogena jaunajā priekšlikumā abām pusēm bet Palestīnas žīdi to apzīmē par neobjektīvu un partejisku.

Stāvokli Palestīnā pārrunāja arī Anglijas valdības locekļi. Londonas politiskajās aprindās uzskata, ka arabu atbilde uz Drošības padomes priekšlikumu tomēr neesot galīgi noraidoša un atstājot vēl valā durvis jaunām sarunām. Līdzīgi izsakās arī Drošības padomes aprindas. „Jewish Agency" pārstāvji izteikušies, ka arabi pieprasot sev uzvaras augļus, kuŗu tie vēl nemaz neesot izcīnījuši. Starptautiskās politikas lietpratēji atzīst, ka Palestīnas jautājuma tālākais risinājums pilnā mērā atkarājas no Anglijas un ASV politikas un mērķiem Tuvajos austrumos.

(Beigas 5. lpp.)

Feldmaršala Smatsa neveiksme

Šī gada daudzo politisko notikumu norisei var pieskaitīt arī parlamentu vēlēšanas vairākās valstīs. Tais zemēs, kur noteiksana Maskavai, vēlēšanas notiek īpatā veidā — ar vienu kandidātu sarakstu un komūnistisku iekšlietu ministru uzraudzībā. Tāpēc arī iznākums tur vienmēr iepriekš aplēšams. Demokratijās turpretim tauta var brīvi izsacīt savu gribu, kas nereti sagādā pārsteigumus. Pēc 12 gadu nepārtrauktas noteikšanas ministru prezidenta postenis nesen bija jāatstāj Īrijas (Eires) valdības galvam Devaleram. Līdzīgs liktenis laikam sagaida arī otru, ne mazāk ievērojamu un populāru politiķi — Dienvidafrikas ministru prezidentu feldmaršalu Smatsu.

Pēc pēdējām radio ziņām, feldmaršala vadītā Dienvidafrikas ūnijas partija no 150 vietām parlamentā ieguvušas tikai 74. Arī pats feldmaršals nav ievēlēts. Pilnigu neveiksmi piedzīvojuši visi četri komūnisti, pie kam trīs ieguvuši tik niecīgu balsu skaitu, ka tiem bija jāzaudē arī drošības iemaksa.

BBC politiskais redaktors, komentējot Dienvidafrikas ūnijas parlamenta vēlēšanas, pasvītroja, ka Smatsa neveikšme pārsteigusi arī Londonu. Lai gan feldmaršals pēc izcelšanās ir būrs un savā laikā karojis pret Angliju, viņš tomēr bijis par ciešu sadarbību ar britu impēriju. Būdams kaŗavīrs, pirmajā un otrā pasaules kaŗa laikā Smats stingri stāvējis Anglijas pusē un atbalstījis to gan ar kaŗa materiāliem, gan dzīvo spēku. Tā saucamie būru nacionālisti par savas politiskās programmas galveno punktu uzskata pilnīgu neatkarību un eventuālu izstāšanos no imperijas. Viņu vadītājs Dr. Malans, kam uzdots sastādīt jauno valdību, krasi nostājies arī pret ārzemnieku iecelošanu Dienvidāfrikā.

BBC

Svarīgākie jautājumi mūsu pārstāvju vērtējumā

Par latviešu pārstāvi Kanādā izraudzīts LCK vicepriekšsēdis A. Trapāns

LCK KOPSĒDE ANSBACHĀ

Turpinot LCP Babenhauzenas sesijas lēmumu reālizēšanu par latviešu aprūpes centru un pašpalīdzības fondu nodibināšanu zemēs, kur tālākajā izvietošanā dosies mūsu bēgļu vairākums, ievadīti priekšdarbi ASV, Kanādā, Anglijā, Francijā, Austrālijā, Beļģijā un Argentinā. Ial tur dibinātu pārstāvniecības. Plašas pārrunas par šo jautājumu ātru izkārtošanu notika LCK priekšsēža H. Klarka vadītajā LCK amerikāņu un angļu joslu delegāciju kopsēdē Ansbachas nometnē, kur trimdinieku vēlētie pārstāvji bija ieradušies ļoti kuplā skaitā. Aprūpes centri izpildīs tagadējo komiteju funkcijas, bet pašpalīdzības fondos krās līdzekļus cīņai par Latvijas brīvību un sociālai un kulturālai palīdzībai. Jau izstrādāti fonda noteikumi un tuvākajā laikā tas varēs sākt darboties.

LCK informācijas nozare veic priekšdarbus archīva un kultūras vērtību nosūtīšanai ārpus Vācijas. Huvera institūta bibliotēkā ASV ar sūtņa Dr. A. Bīlmaņa gādību jau atvērta latviešu nodaļa.

Mākslinieks M. Vētra tā aizņemts ar darbiem, ka steidzami lūdz sūtīt uz Kanādu sev palīgus. Par latviešu pārstāvi Kanādā izraudzīja LCK vicepriekšsēdi A. Trapānu. LCK darbā aktīvi piedalīsies arī M. Vētra. Latvijas goda konsuls Toronto Braisons apsolījis vislielāko atbalstu aprūpes centra noorganizēšanā. LCK ievadījusi sadarbību arī ar nesen nodibināto Latviešu palīdzības biedrību Montreālā.

LCK savā turpmākajā darbā strādās visciešākā saskaņā ar mūsu sūtņiem ārzemēs, kuŗiem vēl vienmēr trūkst informācijas mūsu vajadzību izkārtošanai. Šos materiālus LCK tagad rūpīgi vāc. Sūtnis Bīlmanis iesaka plaši attīstīt LCK darbu, aicinot talkā arī garīdzniekus un lūdz sadarboties ar Rietumeiropas valstu valdībām. Sūtnis ierosina dibināt Baltijas tautu padomi cīņai par Baltijas atbrīvošanu. Tajā pašā reizē sūtnis Bīlmanis uzsver, ka Latvijas ārkārtējo pilnvaru nesējam sūtnim K. Zariņam vienīgajam ir tiesības izraudzīt delegācijas. Sūtnis Bilmanis atbalsta arī trimdas grāmatas izdošanu un uzsaukumu tautiešiem, kas aizbrauc no Vācijas. LCK ir pastāvīgā kontaktā arī ar Latvijas sūtņiem Anglijā, Italijā un Šveicē.

Paklausot sūtņa Bīlmaņa ieteikumam pie LCK labklājības nozares nodibināja veselības nodaļu. LCK nosūtīs memorandu britu valstsvīram Čerčilam, kas savos memorandos nepareizi apgaismojis Baltijas valstu stāvokli. Notiks arī baltiešu kopējs iesniegums ASV, Anglijas un Francijas valdībām. Iesniegumam visās nometnēs vāc iedzīvotāju parakstus. Baltijas sieviešu padomes prezidijis februārī protestēja UN pret vairāku baltiešu izdošanu Padomju Savienībai Somijā. IRO amerikāņu joslas galvenā mītne ziņo, ka tiek darīts viss iespējamais, lai atbalstītu bēgļu intereses un pasargātu tos no jaunām ciešanām.

Uzsākta plaša kampaņa par uztura uzlabošanu nometnēs Vācijā un Austrijā. Tā kā IRO budžetā esot 38 milj. dolaru ietaupījumi, nolēma saziņā ar igauņiem un lietuviešiem lūgt IRO vadību sniegt materiālu atbalstu uztura uzlabošanai nometnēs tbc slimnieku un bērnu ēdināšanai, skolotāju ieskaitīšanai podarbināto skaitā, drēbju sagādei un piemērotu telpu iekārtošanai. Pēc sūtņa Bīlmaņa informācijas plašu palīdzības darbu veic ASV latvieši. LCK vienojās, ka visus ārzemju palīdzības sūtījumus vienādi jāsadala atsevišķiem apgabaliem un nometnēm.

LCK atbalstīja ASV dzīvojošā tautieša R. Hirša ierosinājumu septembrī piedalīties latviešu izstādē Kanādā, parādot mūsu saimnieciskos un mākslinieciskos sasniegumus. Julija sākumā Frankfurtē paredzēta latviešu dailamatniecības izstāde, bet Frankfurtes raidītāja latvieši piedalīsies INKOPF organizētajā DP spīmei veltītajā raidījumā. Atbrīvots J. Rasmani no LCK mākslas apspriras un bēgļu dzīves archīva vadītāja amata, viņa vietā iecelot Rūd. Rakovski. Par latviešu pārstāvjiem

(Beigas 2. lpp.)

Vollesam nav izdevies tikt pie Staļina

KAS IR 500 KOMŪNISTU VADĪTĀJI

Henrijam Vollesam nebūšot iespējams doties uz Maskavu, lai tur tiktos ar Staļinu, ziņo franču aģentūra AFP, atsaukdamās uz Vollesam tuvu aprindu izteikumiem. Esot sagādāms, ka Vollesam neizsniegšot vīzu šim ceļojumam.

Komentējot Maskavas un Vašingtonas politiskās diskusijas, kas sekoja Vollesa un Staļina atklātai vēstuļu apmaiņai, amerikāņu diplomātiskās aprindas atzīst, ka visu pārrunu un iztirzājumu praktiskais rezultāts ir nulle: „Mēs arvien vēl esam turpat, kur bijām". Oficiālā angļu ziņu aģentūra LPS paskaidro, ka Kremlis allaž mēdzot runāt divas valodas. Staļina atbilde Vollesam un Molotova izteikumi vēstniekam Smisam gan saturējuši sadarbības piedāvājumu, bet tas bijis tik rūpīgi izkombinēts, ka tā pieņemšana nebijusi iespējama. Lielā nesaskaņa starp Staļina reizēm pausto saprašanās gatavību un padomju valstsvīru nedraudzīgo, noraidošo nostāju starptautiskās konferencēs esot izskaidrojama ar nodomu radīt rietumu pasaulē neviennozīmību.

ASV tautas pārstāvju nama ārpolitiskā komisija otrdien publicējusi 130 lapp. biezu brošūru, kuŗas galvenais saturs ir 500 vadītāju komūnistu raksturojumi no 56 dažādām valstīm, atskaitot Padomju Savienību. Tie apzīmēti par profesionāliem revolūcionāriem, kas apmācīti pēc komūnistu metodēm. Minēto komūnistu caurmēra vecums esot 46 gadi, daudzi no tiem neesot ar proletārisku izcelšanos un vismaz viens no pieciem ar augstskolas izglītību. Daudzi vairāk nekā tikai vienu reizi sēdējuši cietumā. Patlaban 20% no visiem brošūrā minētajiem komūnistiem esot ministru posteņos, bet 40% savu zemju likumdevēju iestāžu locekļi.

NZ, TZ, BBC

VĀCIEŠI IEINTERESĒTI DP IZVIETOŠANĀ FRANCIJĀ

Virtembergas-Bādenes bēgļu komisārs vakarrīt preses konferencē paskaidrojis, ka vācu iestādēm joti lielas grūtības sagādājot vēl aizvien nākošo vācu bēgļu novietošana, jo daudz telpu aizņemot DP. Tādēļ esot ieteicams panākt, lai Francija atvērtu savas durvis pārvietotām personām.

Maskava publicē savu „slepeno dokumentu" otru daļu

INS ziņo no Londonas, ka Padomju Savienības ārlietu ministrija trešdien publicējusi slepeno dokumentu otru daļu. No šīs publikācijas izrietot, ka Anglija un Hitlers īsi priekš kaŗa sākšanās sadalījis visu Eiropu, Āziju un Afriku savu interešu joslās. Slepenos dokumentus krievi „atraduši" Vācijas ārlietu ministrijā resp. tie ir ziņojumi, ko Ribentropam savā laikā piesūtījis vācu vēstnieks Londonā Herberts Dirksens.

Slepeno dokumentu pirmo daļu Padomju Savienība publicēja jau agrāk, pēc tam, kad ASV ārlietu ministrija iespieda savus slepenos dokumentus par Hitlera un Padomju Savienības līgumu, ar kuŗu Vācija 1939. gadā akceptēja padomju agresiju Baltijas valstīs un Polijā, par ko ieguva atbalstu cīņai pret rietumiem.

LATVIJA
LATVIAN NEWSPAPER
Nr. 41 (146) 1948. g. 29. maijā
Ar autora parakstu vai iniciāliem parakstītajos rakstos izteiktās domas nav katrā ziņā redakcijas domas

BURVJU APLIS

Kāds franču mākslinieks kafejnīcā reiz izlasījis laikrakstā virsrakstu par grūtiem laikiem un satrūcināts atsaucis pasūtināto otro pudeli vīna, norādīdams, ka grūtos laikos to nevar atļauties. Kafejnīcas īpašnieks, nobažījies par grūtiem laikiem, atsaucis sievas jaunā zīda tērpa pasūtinājumu. Drēbnieks savukārt atsaucis darbnīcas remontus, bet būvuzņēmējs nosūtījis gleznotājam vēstuli, ka atsauc savas portrejas pasūtinājumu. Kad mākslinieks otrreiz iegriezies kafejnīcā un paņēmis to pašu laikrakstu, tikai tād viņš pamanījis, ka laikraksta numurs ir divi gadi vecs.

Līdzīgā burvju aplī lielā mērā iesligusi arī mūsu trimdas dzīve. Mēs dzirdam, lasām un arī paši arvien atkārtojam, ka dzīvojam „grūtos laikos". Protams, ka trimdas dzīve visādā ziņā ir ļoti grūta, to nenolīedz neviens un par to lieki strīdēties. Bet ir arī tādas „grūtības", kas lielā mērā ir tikai iedomas.

Trimdas vadītājas organizācijas Vācijā bija sagrupējusās divi dažādās nometnēs. Sadarbības uzsākšanas mēģinājumi ilga trīs gadus pēc šēmas: vienošanās, konstruēšanās, formālitātes, formas jautājumi, šķelšanās, sarunas, pārstāvji, rezolūcijas, vienošanās. Paldies Dievam, ka tagad atkal esam pie vienošanās. Ja tagad burvju apli nepārtrauks, tad tas nepārprotami liecinās, ka „lielie vīri" ir atsvešinājušies no trimdiniekiem, jo reāla iemesla šķelties tiem nav. Tad komūnisti nepiepūloties būs sasniegušī savu mērķi. Par to derētu padomāt visiem, kas vietā un nevietā atsaucas uz īpašu pienākumu. Tiesības runāt taču ir katram un tiesības prasīt demokrātisku principu un solījumu pildīšanu attiecībā uz Latvijas likteņiem arī ir katram latvietim svešumā. To darīt ir pat katra pienākums.

Kad dažāda biedrību atdzīvināšana draud izvērsties par pašmērķi, kad jāsāk brīnīties, vai arī mednieku un makšķernieku biedrība trimdā neatjaunos darbību, tad arī jājautā, kur biedrību atdzīvināšanai gals, un vai arī še nesāks kustēties burvju aplis. Galu galā katrs trimdinieks taču ir bijis kādreiz kādā biedrībā un pat tie, kas nekur nav bijuši, ir bijuši dalībnieki kādā slimo kasē. Pa laikam šķiet, ka notiek cīņa ap tiesībām lietot Latvijas vai latviešu vārdu organizācijas nosaukumā.

Burvju aplis ir arī nevarība, ko bieži atgādina. Latviešus neuzklausot, jo rīcības iespējas ierobežotas, tās savukārt ierobežotas tāpēc, ka trūkst līdzekļu utt.

Īstenībā nemaz tik bēdīgi nav. Salīdzinot tagadni ar tiem laikiem, kad ārlietu ministrs Melerovics klauvēja pie valstsvīru durvīm, pieteikdams toreiz reti kādam zināmo Latvijas vārdu, tagad rīcības iespējas daudz izdevīgākas. Vispirms ne ASV, ne Lielbritanija nav norakstījušas neatkarīgo Latvijas valsti zaudējumos. Tas varbūt patlaban gan praktiski daudz neko nedod, bet tas nav lemesis lai mēs, kā Latvijas pilsoņi, atteiktos no pienākuma un tiesībām runāt un prasīt piemērot Latvijai starptautiskos vēstījumos nodibinātas taisnības principus. Mūsu rīcībā nav radiofonu, nav plašu informācijas instrumentu ārzemēs, bet to Latvijai nebija arī 1918. gadā. Ikviena latvieša un ikvienas latviešu organizācijas rīcībā tomēr atrodas starptautiskā pasta iespējas. Pasts pašreiz ir lētākais pieejamais pakalpojuma veids Vācijā. Ir iespējams katram sasniegt ar savām vēstulēm 485 ASV deputātus un 96 senātorus, vēstuļu ceļā pieejami Lielbritanijas parlamenta locekļi un neskaitāmi cittautu atklātības darbinieki un pilsoņi. Visiem tiem iespējams stāstīt par mūsu likteni, kas noder brīvai pasaulei par brīdinājumu.

Trimdas latvieši nav vieni. Līdzīgs liktenis ir lietuviešiem, igauņiem un daudzu citu tautu piederīgajiem. Kāds ASV pilsonis kādā savā vēstulē raksta: „Es sarakstos ar kādu dienvidslavu Austrijā, kas nevar atgriezties savā dzimtenē to pašu iemeslu dēļ kā latvieši. Viņš ir jūsu brālis, jo arī viņš necieš komūnismu". — Amerikāņa viedoklis neapšaubāmi pareizs. Bet vai mēs, atklāti runājot, uzskatām pat visus trimdā esošos latviešus par saviem brāļiem? Pa laikam šķiet, ka kopējie likteņi piemirsti, ka trimdas jēgu sastāda grams „buteršmalca".

Visām trimdas organizācijām, visām biedrībām un komitejām ir tikai divi uzdevumi, kas abi vienādi svarīgi: rūpēties, gādāt un rīkoties kā labāk, kā vairāk un kā ātrāk palīdzēt trimdas latviešiem un kā darboties mūsu tautas tiesību tagūšanai. Citu uzdevumu trimdas organizācijām nav un tās jāvērtē vienīgi no šo uzdevumu sekmīgas pildīšanas. Formālas dabas jautājumi trimdas uzdevumos nav svarīgi. Nav jācenšas izgudrot sērkociņš, ja tas jau sen izgudrots. Ar sērkociņu, pēc kāda Ķīnas filozofa vārdiem, „labāk jāaizdedzina maza uguns, nekā mūžīgi jāsūdzas par tumsu". Maza uguns spēj uzkvēlot arī par spožu liesmu.

Mūsu rokās ir daudzas iespējas. Tās ir varbūt sīkākas nekā mums tas patiktos, bet šīs sīkās iespējas ir jāizlieto. Šeit ir darba lauks un iespējas latviešu inteliģento arodu speciālistiem, kas pēc statistikas ziņām dodot latviešu trimdinieku vairākumu, šeit darbs pārstāvjiem un katram tautietim.

I. R.

ASV gatavojas imigrantu uzņemšanai

AUSTRĀLIJAS UN AUSTRIJAS VALDĪBU PASKAIDROJUMI PAR DP

„The New York Times" 10. maijā ziņoja no Kanbēras, ka Austrālijas valdība ieteikusi baltiešiem, kas pārvesti uz Austrāliju IRO programmas kārtībā, ignorēt padomju sūtniecības aicinājumu līdz 1. jūnijam reģistrēties par padomju pilsoņiem. Paziņots arī, ka Austrālija neatzīst Igaunijas, Latvijas un Lietuvas iekļaušanu Padomju Savienībā.

Arī Austrijas valdība informējusi igaunus, latviešus un lietuviešus Austrijā, ka tiem nav pienākums reģistrēties padomju iestādēs un ka Padomju Savienībai nav tiesības spiest tos repatriēties, jo Austrijas valdība viņus neuzskata par padomju pilsoņiem. Austrijas valdība to paskaidrojusi pēc tam, kad padomju iestādes Austrijā paziņoja visiem turienes baltiešiem reģistrēties padomju repatriācijas komisijās.

Pēc „New York Herald Tribune" ziņām, Beļģijas IRO pārstāvis UN ieteicis nodibināt fondu, kas atļautu Eiropas DP studentiem turpināt studijas. Šo plānu jau sākts iedzīvināt Beļģijā, kur katrs students rudenī saņemšot ziedojumu vākšanas sarakstus, lai vāktu līdzekļus no radiem un draugiem. Beļģijas IRO pārstāvis J. Šneiders paredz, ka no ziedojumiem Beļģijā vien varēšot uzturēt 10.000 bēgļu studentus četrus gadus.

„New York Times" ziņo: „Sagaidot, ka kongress drīz pieņems likumu, kas atvieglos DP imigrāciju no Eiropas, gubernātora Djūija ieceltā komisija uzsākusi priekšdarbus, lai vismaz 10% iecelotāju novietotu Ņujorkas štatā." Komisijas priekšsēdis, valsts rūpniecības komisārs Edvards Korsi paredz, ka pēc likuma pieņemšanas pastiprināts bēgļu ieplūdums sākšoties pēc 1. septembra.

Valsts dzīvokļu komisārs H. Stičmens komitejas pirmajā sēdē 19. maijā aizrādījis, ka būs grūti atrast dzīvokļus tik lielam imigrantu skaitam — 100.000 vienā gadā — un izteicā cerības, ka daudziem šeit būs radi, bet citus pieņems labvēlīgi noskaņoti pilsoņi. Šim mērķim viņš ierosinājot kampaņu visu ASV mērogā. Sociālā apgādība būs reliģisku organizāciju rokās. „National Catholic Resettlement Council" priekšsēdis E. Svanstrēms ziņoja, ka 55% bēgļu ir katoļi 25% protestanti un 20% žīdi.

Valsts lauksaimniecības komisārs Du Monds teica, ka Ņujorkas štata farmeri vēlotiešot pieņemt lielā skaitā lauksaimniecības arodu pratējus. Ir pieprasījumi arī pēc mājsaimniecības darbiniecēm un restorānu un viesnīcu darbiniekiem.

NYT, NYHT. BR

LCK kopsēde Ansbachā

(Turpinājums no 1. lpp.)

INKOPFa izvietošanas sekcijā apstiprināja prof. P. Starcu un doc. J. Amtmani, kultūras sekc. V. Lazdiņu, studentu sekc. prof. S. Vasiļevski, tieslietu sekc. zvēr. adv. V. Lambergu un preses sekcijā A. Liepu.

Pārrunāja arī Latviešu nacionālās padomes sanākšanas jautājumu. Līdz šim savus delegātus paziņojušas tikai dažas LNP ietilpstošās organizācijas, jo ne visām tām trimdā nodibinātas savas valdes. Ir tomēr cerības, ka LNP jūnijā varēs sanākt. Pieteikušās arī vairākas jaunas organizācijas, kas vēlas savus pārstāvjus LNP sastāvā.

Britu joslā darbu vēlas atjaunot tur slēgtais Latvijas sarkanais krusts. LCK nostājas pret to, kamēr nav noskaidrotas LSK darbības iespējas un pamati. Pieškīra vienreizēja pabalstu — RM 1500, — Vircburgas latviešu operai un nolēma iemaksāt prof. J. Vītola piemiņas fondā RM 1000.— Papildināja noteikumus par jaunatnes audzināšanas padomēm, nosakot, ka centrālajā, apgabalu un nometņu jaunatnes audzināšanas padomēs ieiet pa 1 pārstāvim arī no Daugavas Vanagiem un mazpulkiem. Veikti priekšdarbi DP tiesību sakopojuma izstrādāšanai. Amerikāņu joslā aizlieg tas latviešu sabiedriskās tiesas. Pašreiz dara visu iespējamo to darbības atjaunošanai.

Plašo darba kārtību LCK kopsēde veica 1 dienā. Piedalījās LCK priekšsēdis H. Klarks, vicepriekšsēži A. Trapāns, V. Lambergs, L. Rozentāls, LCK kanclejas pr-ks J. Venners, LCK locekļi prof. R. Markuss, I. Zubāns, E. Grosbergs, M. Bērziņš, K. Lobe, J. Lavenieks, T. Tērauds, J. Niedra, E. Freivalds, A. Dravnieks, A. Šnornieks, LCP priekšsēdis J. Celms, vicepriekšsēdis V. Janums, sekretārs P. Greizis, BALK pr-dis A. Šteinhards, Virtembergas-Bādenes apg. latv. komitejas pr-dis V. Skaistlauks, Dānijas latviešu pārstāvis A. Āboliņš, Baltijas tautu siev. pad. vicepriekšsēde T. Erdmane, LNP loc. H. Vītols un LCP loc. V. Matēuss. LCK atzina, ka turpmāk LCK sēdēs bez LCK locekļiem un LCP prezidija locekļiem varēs piedalīties tikai tās personas, ko LCK prezidijs aicinās. Personām, kas sēdēs vēlas kaut ko ziņot vai ierosināt, iepriekš jāsazinas ar LCK prezidiju.

I. B.

Izcili notikumi Lībekā

DAŽAS PIEZĪMES PAR KULTŪRAS NEDĒĻAS SARĪKOJUMIEM

Kamēr pasaule joprojām mērija un svēra notikumus politiskos laukos, kultūras nedēļa Lībekā ritēja savu gaitu, būdama miera un jaunu centienu oāze latviešu garam.

18. maijā latviešu teātra zālē notika solistu koncerts kurā piedalījās Annija Vītola, Ksenija Bidiņa un Ernests Maršaus. Koncertā bez jau dzirdētajām dziesmām bija arī divi pirmatskaņojumi — H. Pavasara dziesmas „Pusnakts sirds" un „Sirds un saule", kuras dziedāja E. Maršaus. 19. maijā Lībekas latviešu teātris izrādīja Blaumaņa „Ugunī".

20. maija pēcpusdienā lībekieši viens otram nevaicāja: „Ko darīsi šovakar?", bet teica: „Uz redzēšanos vakarā!" Jo kas gan nevēlējās būt par dalībnieku latviešu simfoniskās mūzikas koncertā?! Programmā prof. Vītola svīta „Dārgakmeņi" un jaundarbi, kas ilgi jau gaidījuši šo brīdi — Jāņa Kalniņa I simfonija un koncerts vijolei fis-mollā un H. Pavasara „Idille". Brīdi, kad J. Kalniņš savā melnajā frakā kāpa uz paaugstinājuma un majestātiski pacēla diriģenta zizli, tikpat lieliski un majestātiski jutās arī niecīgākais klausītājs tālākā zāles stūrītī. Var arī apgalvot, ka līdz ar vijolnieku Jāni Kalēju, kas pēc ilgiem gadiem atkal spēlēja vijoles koncertu kopā ar orķestri, galvus lepni augšup pacēla simtiem latviešu klausītāju. Ne vienās acīs vien bija asaras, un bezmaz jātic, ka aplausi pēc vijoles koncerta pirmās daļas nebija vis neinteliģences, bet liela aizkustinājuma izpaudums.

Taču bez strīdiņiem nepagāja arī šis vakars. Noklausījos karstās debates — trīs mākslas mīļotāji nevarēja vienoties, kurš kultūras nedēļas sarīkojums visvērtīgākais: „Mākslas izstāde," apgalvoja viens vissvētākajā pārliecībā. „Simfonijkoncerts, protams," teiça otrs, vēl lāgā neattapies no helā pārdzīvojuma, bet trešais aicināja: „Pagaidiet, mērbekiešus!"

„Mērbekas teātris!" čaloja visa Lībeka 21. maijā, un tāpēc cīņas par ieejas kartēm Vilhelma Tella izrādei nebija nekādas vieglās. Teātra lielajā kulbā un skatuves aizkulisēs atkal citas rūpes un bēdas — O. Uršteinam temperātūra (40°), un Jānis Šāberts tikko var parunāt. Un tomēr, noliktajā laikā vērās sarkanais skatuves priekškars.

Bagātas dienas, kurās Lībekas latvieši apliecinājuši, ko tie var. Ikvienam, kas sarīkojumos bija skatījies un klausījies abām acīm un ausīm, bija jāatzīst — patiesi, kultūra ir smaga lieta, bet — kas tas par pacilātāju spēku un vieglumu, ko šī kultūras smagme dod!

Ilze Skipsna

NO MEŽIEM UZ NIĶEĻA RAKTUVĒM

VĒSTULE „LATVIJAI" NO KANĀDAS

Singera šujammašīnu firmas meža darbos Kvebekas provincē, Kanādā, kopš marta strādāja 35 no Eiropas izceļojuši DP, to vidū seši latvieši. Kopš 10. maija minētās firmas meža darbos vairs nestrādā nepie kam visi latvieši tagad strādā niķeļa raktuvēs Ontario provincē, saņemot divas reizes augstāku atalgojumu un dzīvojot daudz labākos apstākļos.

Par apstākļiem, kas šīs pārmaiņas padarīja nepieciešamas un iespējamas, kāds tautietis mums raksta:

„Kaut gan jau pašā sākumā firma mums apsolīja lielā mērā uzlabot dzīves apstākļus mūsu meža nometnē, atļaut mums maijā avansēties darbā un uzlabot meža darbiem neparasti zemo izpeļņu — 48 centi stundā, tomēr neviens solījums netika pildīts. Radās arī citas domstarpības. Kad par to sūdzējāmies darbu vadībai, mums beigās piedraudēja ar atpakaļ sūtīšanu uz Vāciju. Firmai mūsu darbs neatmaksājoties un visapkārt esot pietiekami daudz Kanādas francūžu, kas labprāt strādāšot tādos apstākļos un par tādu algu. Īstenībā gan daudzi francūži atstāja darbu tieši zemā atalgojuma dēļ. Arī 10 mēnešu līguma saturs nesaskanēja ar agrākajiem solījumiem, kādēļ bijām atteikušies to pagaidām parakstīt un gribējām sūtīt vēstuli darba ministrijai.

Bet tad nometnē no Otavas ierādās darba ministrijas pārstāvis inspekcijā. Viņš izteicās, ka, dodot šai firmai atļauju ievest DP strādniekus, jau kaut ko līdzīgu paredzējis. Apmeklējuma rezultāts bija tāds, ka 15 DP ar ministrijas gādību aizbrauca būvdarbos uz Belevillu, Ontario provincē, 19 uz niķeļa raktuvēm turpat, bet viens dabūja pat atļauju strādāt savā speciālitātē kādā Montrealas firmā, no kuras tam bija rakstīts darba piedāvājums. Normāli gan iebraucējiem esot jāstrādā 10 mēneši saligtajā darba vietā, bet ar darba ministrijas atļauju sevišķos apstākļos, kā mūsu gadījumā, tā arī individuālos gadījumos esot tomēr iespējama arī darba vietas maiņa. Kaut gan Singera firma beigās daļai no mums piedāvāja darbu ar uzlabotiem noteikumiem, neviens tomēr nevēlējās palikt, tāpat noraidījām tuvējās Thurso finieru fabrikas direktora darba piedāvājumu par 56 centiem stundā, jo Belevillā piesolītā alga bija 75—80 centu, bet niķeļa raktuvēs jau sākumā vidēji 98 centi. Darba ministrijas pārstāvis 22. nometni atzina vispār par apdzīvošanai nepiemērotu un slēdza.

Visi seši latvieši izturējām „International Nickel Company" ļoti stingro veselības pārbaudi un esam pieņemti pazemes darbam firmas raktuvēs Levakā. Prasības ir: vismaz 150 mārciņu svars, laba redze, dzirde, plaušas un citādi laba veselība. Kandidātus, kas gluži neatbilst šīm prasībām, saista virszemes darbos, bet ar lielākiem plaušu apkaļkojumiem darbā nemaz nepieņem. Tādēļ kļūmīgā stāvoklī nonāca kāds mūsu grupas lietuvietis.

Levaka ir maza pilsētiņa, bet raktuves modernas un darba drošības ziņā ieguvušas labu slavu. 1800 pēdu dziļās raktuves iedalītas stāvos ik pa 100 pēdu. Pirmajā dienā strādāju 13. stāvā, 1300 pēdu zem zemes. Darbs norit divās mainās, no pl. 8—16 un 17—1, pie kam tās mainās ik nedēļu. Atalgojums iesācējiem ir 96.5 resp. 99.5 centi par stundu. Ar ātro liftu dodoties dziļumā, sākumā vienīgi jūt spiedienu ausīs. Gaiss šachtās ir labs, dažās tikai stipri silti, kādēļ strādājam kreklos. Galvā mums ir impregnētas papes aizsargcepures, kājās zābaki ar tērauda plāksnēm pirkstu aizsargāšanai. Apgaismošanai pie cepures spuldzes, ar pie jostas nēsājamu akumulātoru. Ar kapļiem pie cepures spuldzes, ar pie jostas nēsājamu akumulātoru. Ar kapļiem nav jārīkojas, jo niķeļa rūdu spridzina.

Pēc darba pieejamas dušas, tāpat dušas un labas mazgātuves ir strādnieku mājās, kur dzīvojam pa divi vienā istabā. Uzturs ir labs un ar lielāku dažādību nekā pie Singera mežā. Uz maiņu līdzi nemamo azaidu var izvēlēties pēc kartes; piemēram, vakar darbā apēdu 8 šķēles maizes ar lasi un desu, gabalu kūkas, 2 ābolus un izdzēru apmēram ¾ litra piena. Pārtiku nēsājam līdzi īpašās metalla lādītēs, kur ir arī termosa pudele.

Šie ir pirmo dienu iespaidi, bet liekas, ka darba, atalgojuma, pārtikas un visu pārējo dzīves apstākļu ziņā varēsim būt pavisam apmierināti. Arī apkārtne še ļoti skaista mežaini pakalni, krāčainas upes un šur tur pa ezeram. Ierodoties raktuvēs pirmo reizi, ievērojām pie ieejas lielu rindu modernu automobiļu un spriedām, ka nezin vai te nebūs direktoru vairāk nekā strādnieku. Bet vēlāk izrādījās, ka tās ir strādnieku mašīnas, kas tajās brauc uz darbu, darīšanās, uz zveju un izpriecām."

Nometņu dzīve

NEIETINGĀ plosās vēdera tīfs, radot lielu satraukumu latviešu nometnē, jo arī tur ir pirmie saslimšanas gadījumi. Tīfa sērga Neietingu piemeklēja arī 1946. un 1947. gadā. Sērga strauji vēršas plašumā. Līdz šīs nedēļas sākumam pilsētā bija reģistrēti 75 saslimušie. Pēc ārstu atzinumiem tīfa baciļi ir kādā mazā atklātā netīra ūdens kanālītī, gar kura malu latviešiem iekārtoti ģimenes dārziņi. Tos aplaista ar kanālīša ūdeni, bet dārzeņus tautieši lieto trūcīgā uztura papildināšanai. Tīfa izplatīšanos nometnē veicina arī citi apstākļi: kurināmā trūkuma dēļ nav pietiekami novārīta ūdens un arī pienu sadala nevārītu. Var sagaidīt, ka pilsētiņu un nometni izslēgs no satiksmes ar ārieni.

LATVIEŠU juristu sanāksme notiks 10. un 11. jūlijā Eslingenā. Pieteišanās līdz 5. jūlijam, iemaksājot RM. 50.—, mag. iur T. Tērauda: (14a) Esslingen/Neckar, Pfaffstr. 5-3.

ANGĻU joslas latviešu juristu sanāksmē 7. jūnijā Grēvenē paredzēts pieņemt Latviešu juristu apvienības statūtus.

FRANKU novada latviešu nometņu apvienība regulāri pārspriež sava novada nometņu dzīves nepieciešamības. Šajās dienās Fišbachā notika jau apvienības 70. sēde.

LATVIEŠU arodskolu Dānijā pirmajā izlaidumā beidza 11 absolventi, kaut mācības sāka 33. Nākamais mācības gads sāksies 2. augustā. Latviešu ģimnaziju Dānijā šogad beidza 30 skolnieki.

Baltiešu klubs Falingbostelē

Falingbosteles emigrācijas centrā galīgi nolaistajās telpās latvieši, igauņi un lietuvieši izbūvējuši un iekārtojuši glītu klubu. Tā atklāšana notika 17. maijā, piedaloties kuplai baltiešu emigrantu salmei. Latviešus reprezentēja dziedonis Geistauts, flautists Grants un pianiste Ramiņa.

Noorganizēta arī baltiešu komiteja. Latviešus pārstāv skol. Kreišmanis. Viņš jau iekārtojis latviešu tautskolu, bibliotēku, lasāmgaldu un daudz darījis pie skolas un kluba iekārtošanas.

Pirms dažām dienām Falingbostelī atstāja 400 DP, kas dodas uz Kanādu. 200 no aizbraucējiem saistījušies darbā pie Kanādas firmām par būvstrādniekiem un zeltračiem. Aizbraucēju vidū bija vairāki latviešu inteliģences pārstāvji — Jelgavas apgabaltiesas loceklis A. Ozoliņš, inž. Zaķis, agr. Lauks uc.

R. T.

VĒSTULES REDAKCIJAI

L. Graudiņš, Kemptenē

MEDAĻAS OTRĀ PUSE

Vācu presē bieži lasāmi uzbrukumi ārzemniekiem par kriminālitāti. Bet kā tad ir ar vāciešiem pašiem?

No šī gada janvāra tajos pašos vācu laikrakstos varam lasīt ziņu, ka Šlēzvigas un Holšteinas apgabalā triju mēnešu laikā notikušas 20.000 zādzības, no kurām 5.000 bijušas ielaušanās. Kriminālpolicija esot gandrīz nespējīga uzrakstīt katru dienu ienākošo pieteikumu protokolus, kur nu vēl visiem šiem gadījumiem izsekot. Ja kriminālitāte šādā veidā turpināšot pastiprināties, tad tiesu skaitu Vācijā vajadzēšot desmitkāršot.

Citur lasām, ka, beidzoties pag. gada „Rudens nedēļai" Lindavā, atklājies, ka svētku ballē nedēļas laikā viesi „paņēmuši līdz" 1813 saldējumu karotes, 1166 vīna glāzes, 400 šnabja glāzītes, 200 kokteiļa glāzes, 400 kafijas krūzītes, 54 apakštasītes, 600 saldējumu trauciņus, 150 ālus kausus, 39 vīna kausus, 70 ēdamkarotes, 38 dakšiņas un 18 nažus, pie kam par pēdējiem trim priekšmetiem bijusi jāmaksā krietna drošības nauda . . . „Badische Illustrierte Zeitung" nesen vēstīja, ka, izdarot aptauju kādā skolā, noskaidrojies, ka tanī nav audzēkņa, kas nebūtu atzinies, ka savā īsajā mūžā nebūtu jau kaut ko zadzis . . .

Pēc vācu avīžu ziņām kriminālnoziedznieki ir arī daudzi ierēdņi. Oijas stacijas priekšnieks Bavārijā „paņēmis" sev vairākus dučus pārsūtāmo paku. Daudzi dzelzceļnieki piekērti paku apzagšanā un nozagšanā. Memingenā nesen iztiesāta prāva, kur uz apsūdzēto sola sēdējusi vai visa Illertīsenas policija, ieskaitot virskomisāru un 5 uzraugus, kas piedalījušies melntirdzniecības aferās! Visi šie ierēdņi tagad sēžot cietumā, kur tos nogādājuši godīgi („anständige") policisti . . .

Tomēr vācieši pastāvīgi brēc par ārzemnieku zagšiem un laupītājiem. Lai šie ārzemnieki labāk sargās kaut ko mācīties no vācu morāles, jo kā redzams, morāliskā vide, kurā viņiem jādzīvo, ir ārkārtīgi bīstama.

JAUNĀKĀS ATZIŅAS KOFEŖU POLĪTIKĀ

Kā rīkoties ar līdzņemamām mantām emigrācijas gadījumā

MŪSU LĪDZSTRĀDNIEKA VĒSTULE NO ANGLIJAS

Tajā laikā (kāds beidzot tomēr pienācis), kad visi lielie revidē savu līdzšinējo stāju un rīcību, arī es nevaru palikt vienaldzīgs un nesekot laika garam: kādā jaukā dienā es izceļu dienas gaismā visu savu mantību un veltu tai mūsu stāvoklim un liktenim atbilstošas pārdomas. Varbūt tiem, kam lielā kustēšanās vēl priekšā, no tām kaut kas var noderēt.

Pag. vasarā, pašā karstumā, mēs Vācijā saiņojāmies ceļam uz Angliju. Vadoties no tās „saimniecīskās" informācijas, kas toreiz bija mūsu rīcībā, mēs dažas mantas pirkām un dažas atkal pārdevām. Šo kombināciju rezultātā, pieskaitot visu no vecākiem laikmetiem saglabāto inventāru, man personīgi sanāca trīs prāvas paunas. Tagad, kad esmu tās jau krietni vien pavazājis pa anglosakšu pasauli, varu atklātības priekšā godīgi liecināt: kad jādzīvo uz vietas, mazāk mantīgie mani apskauž un es savukārt greizi noskatos uz tiem, kam ir četras vai piecas paunas, bet, kad atkal jāceļo uz jaunu mitekli vai darba vietu, kas te nav reta parādība, tad es apskaužu visus viena kofera īpašniekus. Bet nu pēc kārtas.

Ventorfā, kur mēs nīkām divus mēnešus, neievērodams savu līdzcilvēku protestus, es uzdāvināju mūsu elektrisko gludekli kādam vācu dārzniekam. Viņš savukārt man iedāvināja 10 kg bumbieru un mūsu apmierinātība bija abpusēja. Bet, nonākot Anglijā, ļoti drīz uzzināju, ka cilvēka kultūras līmeni jau sen vairs nevērtē pēc patērēto ziepju daudzuma, bet gan pēc elektrisko gludekļu skaita. Šī iepazīšanās ar dzīvi man tad maksāja 2 mārciņas, gandrīz nedēļas algu. Manam jaunajam gludeklim ir temperatūras skāla, spuldzīte, kas rāda, vai pretestība saņem strāvu, un kāds speciāls ierobežotājs, kas automatiski to pasargā. Minsterā, kur mēs nodzīvojām vienu mēnesi, vācu tautsaimniecība, kādā liellaivas kapteiņa personā, no mums ieguva katliņus, panniņas, šķīvjus, bļodiņas un citas skanošas un plīstošas lietas. Šo darījumu arī neesmu nožēlojis. Protams, ja gadās izvilkt mēbelētas istabas laimestu, tas viss var arī labi noderēt. Hosteļos turpretim, kur dzīvo Eiropas brīvprātīgo strādnieku vairākums, par traukiem ir gādāts un privāti tie noder par tik, cik vajadzīgs kādai nelegālai tējai vai žāvētas siļķes uzkarsēšanai pēc šejienas receptes.

Ļoti daudz telpas manā koferī aizņem mans ziemas mētelis. Jau krietni padilis, bet tomēr tāds, kas vēl pāris gadus izturētu visbargāko Rīgas salu. Bez šāda apģērba gabala te var pavisam viegli iztikt un angļiem tādu arī vispār nav. Pag. ziemā Vidusanglijā temperatūra nenoslīdēja zemāk par — 8° un arī tad tikai uz dažām dienām. Tātad, te pilnīgi pietiek ar rudens mēteli. Bet totiesu ļoti vēlams lietusmētelis un tā cenas svārstās starp 3 un 7 mārciņām. Šinī sakarībā es lieku reizi gribētu atkārtot, ka Anglijā dāmas nevalkā mēteļus ar kažokādas apkaklēm un ka dāmām lietusmēteļi tik pat nepieciešami kā vīriešiem, jo par Angliju, mazliet pārspīlējot, var teikt: še nav ne lāga ziemas, ne arī lāga vasaras, te ir tikai labs vai slikts laiks.

DRĀNA NAV VĒL APĢĒRBS

Viens no maniem koferiem ir krietni patukšojies — šo tukšumu es uzskatu par savu Teheranas līgumu un par to labprāt nerunāju. Šajā koferī ieguldīju vairākus stipri nonēsātus apģērba gabalus, cerēdams, ka kādam laikam iznāks darba drēbes. Bet šī urna juka un šķida jau pirmā dienā un man ar skumju prātu nācās konstatēt, ka ar veciem krāmiem nevar aizstāt ļoti nepieciešamās darba drēbes, kaut vai to pašu virsvalku. Lielu galvas grozīšanu man Vācijā sagādāja arī vatētā sega liela, smaga, transportam neērta un stipri nodilusi. No Anglijas toreiz nāca ziņas, ka še segas „izsniedzot" un par tām neesot jābēdā. Jau vairākkārt grasījos no segas Vācijā šķirties, bet tagad nevaru vien nopriecāties, ka neesmu šo muļķību izdarījis. Ir taisnība, gulta, ko jūsu rīcībā nodod hostelis, ir pārklāta ar 3 armijas segām. Bet bundžā vai barakā ir ar plānu linoleju klāta grīda un viena sega vajadzīga, lai pasargātos no grīdas aukstuma. Otrkārt, krāsniņai izdziestot, barakas iekšējā temperātūra drīz pielīdzinās ārējai, un sava sega tad ir tikpat mīļa kā mātes glāsts. Pat tagad, kad Anglijā jau zied ceriņi, naktis vēl tik vēsas, ka trīs segas nebūt nav par daudz. Es domāju, ka savas segas būs ļoti noderīgas arī tiem, kas dzīvo mēbelētās istabās. Te vienmēr jāatceras kāda šejienes īpatnība: ja mēs savā zemē, vakarā gulēt ejot, bijām paraduši noģērbties, tad šejienieši, gluži otrādi, vakaros apģērbjas. Tas ir klimata, apkurināšanas ierīču un aukstu guļamistabu rezultāts.

Ar patiesām skumjām pārcilāju pāris noplīsušu veļas gabalu un savu nelielo vilnas zeķu krājumu. Ziemā tas viss lieliski noderēja. Kaut nelielu, bet tomēr zināmu vietiņu manā koferī ienem arī kāds nešūts drēbes gabals. Tā bija kļūda, to noteikti vajadzēja izšūdināt Vācijā. Ja jūs vēlaties Anglijā pasūtināt uzvalku, jūs ejat veikalā un izraugāt drēbi. Tepat jums noņem mēru un drēbi un mēru nosūta uz apģērbu fabriku. Pēc kāda laika jūs saņemat gatavu uzvalku. No jūsu drānas? Ļoti žēl, ar to mēs nenodarbojamies. Drēbi gan jūs varat nodot kādam mūsu pašu drēbniekam, bet tādi ne vienmēr sasniedzami un šūšana maksā dārgi. Piem., vīrieša uzvalka resp. sieviešu kostīma šūšana maksā apm. 5 mārciņas, t. i., tikpat, cik gatavu apģērbu veikalā vienkāršāks kostīms.

Baidos, ka manu prātošanu varētu uzlūkot greizi, sak' paēdušais māca izsalkušam pusdienas vārīt. Tomēr es zinu, ka arī Vācijā rodas izdevība iegādāt vienu otru derīgu apģērba gabalu, un šī iespēja ir jāizmanto. Tam, kas, iebraucis Anglijā, nav spiests jau pirmā laikā domāt par apģērbu vai apavu pirkšanu, rodas iespēja uzkrāt kaut kādu rīcības kapitālu vēlākam laikam. Protams, es nerunāju par nepieciešamu lietu iegādi. Sievietēm nav svarīgi sapirkt sudrablapsas (tādas te ir lētas, 15—20 mārciņas, un ar tādām te nav kur iet), bet gan izšūdināt kādu kostīmu un sagādāt blūzes. Pēdējās, tā pat kā vīriešu virskrekli, te ir dārgas. Svarīgi arī būtu jau Vācijā mēģināt tikt pie laba kabatas portfeļa un rokas somiņas. No kādas plastiskas vielas gatavotās somiņas te maksā apm. 2, bet ādas 8—15 mārciņas. Tāpat dārgas ir visas adītās mantas. Es domāju arī, ka katram darba cilvēkam ir noderīgs rokas vai kabatas pulkstenis. Arī modinātājs daudzos gadījumos nenāk par launu. Saprotama lieta, Anglijas veikalos pulksteņu netrūkst, bet modinātājs maksā apm. 2 un viduvējs rokas pulkstenis 10—12 mārciņas. Bet ja nu jums ienāktu prātā savu pulksteni še pārdot, tad tam vajadzētu būt vērtīgam, kādas labi pazīstamas firmas ražojumam, un jūs par to saņemtu ne jaunas, bet lietotas mantas maksu.

TABAKA UN DĀRGMETALLI

Speciālu nodaļu gribu veltīt lielās smēķēšanas brālības locekļiem. Varbūt jums pašam ir dārziņš, kur aug tabaka, varbūt tāda aug jūsu drauga dārzā. Bet ja jūs braucat uz Angliju, tad tabaku gan neaizmirstiet paņemt līdzi. 1 unce — 29 g tabakas te maksā 3—4 šiliņus. Paņemiet papīri un zīmuli un izrēķiniet, cik maksā kilograms. Jau Vācijā, arī nesmēķētājiem, der padomāt par šķiltavu. Sēkociņi te grūti dabūjami, pati vienkāršākā šķiltava maksā 6 šiliņus, bet uguns tomēr ir vajadzīga.

Tā nu es cilāju savu inventāru un katra manta izvēršaš par problēmu. Maza kastīte ar medikamentiem? Jā, tos es Vācijā sagādāju un to arī nenožēloju. Anglijā gan medikamentu netrūkst, bet to cena tāpat ir stingra un nosaukumi sveši. Blakus zālēm guļ mans portsigārs, ko pīpe tagad padarījusi par bezdarbnieku. Diezgan masīvs daikts. Kad pag. gadā, iebraucis Anglijā, dzīvoju sadales nometnē un pārdzīvoju smagu kabatas krizi, es to gribēju pārdot. Bet Anglijā valda īsta sudraba pārprodukcija. Juvelieru veikalu un daudzo antīkvāriātu logos sudraba ir kaudzēm un tam tikai izstrādājuma vērtība. Tātad sudraba karošu, nažu un dakšiņu īpašniekus, man šķiet, gaida vilšanās. Pirmos pēckara gadus angļi bijuši ļoti vienaldzīgi arī pret zeltu. Tagad gan aina itin kā mainījusies un proporcionāli bažām par rītdienu interese par zeltu augot. Daudz te arī briljantu, ļoti daudz. Skaisti akmentiņi par 10—15 mārciņām. Neesmu tik kompetents, lai šīs cenas varētu izteikt karātos.

Tas bija kaut kas no tūkstoš un vienas nakts. Dzīve turpretim ir tāda, ka viens no maniem koferiem galīgi noplīsis. Tas ir tas ceļošanai nederīgais kartona krāms, ko pag. g. nopirku Vācijā par 250 markām. Labi turpretim iztur alumīnija koferis. Dibināti varētu jautāt, vai dārgie un grūti samaksājamie koferi ceļojumam vispār vajadzīgi, vai to pašu nevar panākt, lietojot koka lādītes, maisus un saiņus. Koka lādītes, ja vien tās nav gatavotas no stipra finiera, ātri plaisā. Maisi būtu itin labi, ja vien Anglijā būtu skapji vai kumodes, kur mantiņas izkraut. Hosteļos dzīvojot, pa lielākai daļai jāturpina tā pati vecā „koferu saimniecība". Protams, koferi jūs varat nopirkt arī Anglijā. Pieņemama lieluma mākslīgās vielas koferis maksā ap 2 mārciņām, bet ādas — apm. sākot ar 6—7. Vispār var nopirkt itin visu ko. Veikalu logi piekrauti ar binokļiem, prizmatiskam lauku binoklim esmu redzējis cenas ap 20—25 māciņām. Tāpat netrūkst fotoaparātu, galvenokārt gan vecāka paraugа. Ir arī nelieli, šķiet, moderni filmu aparāti, 20—40 mārciņas, bet nesalīdzināmi vārgāki par Leikām un Kontaksiem. Netrūkst ne mēbeļu (ļoti dārgas), ne klavieru, ne patafonu, ne radioaparātu. Pēdējo ir taisni uzkrītoši daudz. Mazais Filipss vai Markoni vilināt vilina. Bet 20 mārciņas, ko tie maksā, ir liels kapitāls. Laimīgs tas, kam radio aparāts jau ir.

JA BŪTU JĀBRAUC UZ ANGLIJU VĒL REIZ

Ja būtu nauda, Anglijā pavisam droši varētu ierasties ar mazu koferīti rokā. Bet naudas mums sākumā nav nemaz un arī vēlāk ir ļoti maz. Un tāpēc ir prātīgi, ja iecelotājs atved sev līdz zobu suku (es par tādu samaksāju 5 šiliņus), jo Vācijā viena otra manta tomēr ir lētāka, pat tad, ja par to dārgi samaksāts.

Gatavojoties ceļam uz Angliju un pašā brauciena laikā vēroju dažādas ainas un dažādus cilvēkus. Kāds vīrs, teiksim X kungs, atvadīšanās „ballej" ziedoja krietnu marku žuksni, bet viņa mantu krājumā nebija palagu. Par nožēlošanu dažos šejienes hostelos palagu nav. Kāds cits, teiksim Y kungs, tādam pašam nolūkam „uzsita gaisā" savu otro uzvalku. „Gan jau Anglijā dabūs" — tie bija viņa vārdi. Cik zinu, viņš to tomēr nav dabūjis. Kāda dāma savukārt par dārgu naudu ieguva vairākas vakara kleitas. Bet tā jau galu galā nav liela nelaime; kleitas var pāršūt.

Daudzas reizes esmu arī dzirdējis gandrīz vienu un to pašu: „Es jau nu paņēmu līdz gandrīz visu, kas vien man bija, bet grāmatas gan izdāvināju — iznāca par smagu un vietas arī nebija." — Neaizmirsīsim, ka Vācija grāmatu iegādes ziņā ir ļoti izdevīga zeme. Nopirkt grāmatu Anglijā jau daudz grūtāk. To šiliņu visam nesanāk. Tas sakāms tiklab par latviešu, kā angļu grāmatām. Veikalu logos gan esmu iztīksmināties ap Montgomerija memuāriem, bet 22 šiliņi, — padoms par īsu. Ko svešumā nozīmē laba latviešu grāmata, liecina mazs izraksts no kāda drauga vēstules: „Man laikam nav laimes. Esmu viens vienīgs latvietis starp cittautiešiem. Ziemā pārņēma tāda grūtsirdība, ka domāju — laikam neizturēšu. Bet tad no Vācijas man atsūtīja vairākas pakas ar latviešu grāmatām un tās mani izglāba." Cik maz vārdu un cik bezgala daudz tajos pateikts!

Visas manas mantas nu ir sakrautas uz galda. Būtu laiks tās krāmēt atpakaļ koferos un tad pagulētē. Bet brīdi es vēl tāpat pasēdēšu. Ja man būtu jābrauc otrreiz, es laikam rīkotos mazliet savādāk. Izsviestu vienu otru krāmu un reālāk mēģinātu iedomāties, kas var noderēt strādnieka cilvēkam darba dienās un svētdienās, pie tam tādam strādnieka cilvēkam, kas labākajā gadījumā dzīvo mēbelētā istabā, bet launākā — uz hostela gultiņas.

Breitfordā, maijā.

Andrējs Grauds

„No drošiem avotiem"

ATKAL 260 LATVIEŠI CEĻĀ UZ AUSTRĀLIJU

Zuši peldot pāri okeanam nārstot. Liekas, ka tad, ja šiem ceļotājiem būtu jāizpeld cauri Dīpcholcas transithometnei, viņi laikam paliktu tepat Eiropas piekrastē. 970 DP, to vidū 260 latvieši, kas ieradušies no Ambergas un Ludvigsburgas izvietošanas centriem, jau 15 dienas Dīpcholcā gaida kuģi tālākai ceļošanai uz Austrāliju.

Brauciens no Ludvigsburgas līdz Dīpcholcai ilga tieši 24 stundas. Ceļā vilciens pieturēja ļoti reti. Tiem, kas nebija apdrošinājušies ar ūdeni, neilgajos pieturas mirkļos slāpes vajadzēja apmierināt ar lokomotīves pildāmā krāna ūdeni. Arī ēšanas ziņā jostu nācās savilkt ciešāk, jo Heidelbergā solīto pārtiku izsniedza stipri vēlāk. Dīpcholcā izkrāvām bagāžas saiņus, un pēc tam sākās nīkšana.

Ilgās gaidīšanas dēļ Dīpcholca ir īsts baumu centrs. „No drošiem avotiem" jādzird visdažādākā informācija, kas vēlāk izrādās nepareiza. Bēdīgi ar pārtiku, kādēļ ikviena aizbraucēja sapnis ir ātrāk sagaidīt pēdējo nakti Dīpcholcā, lai sāktu jūras ceļu.

Ed. Polikevičs

Hitlera pēdējās dienas — 4.

Kas īsti bija „vilkači"

Pēc galveno lomu tēlotāju norakstīšanas, ko esam atstāstījuši iepriekšējos numuros, T. Ropers plaši raksta par to, kā nacistiskā Vācija ieslīdēja chaosā un strauji tuvojās galīgam sabrukumam. Chaoss pēc viņa domām izvērtās tik liels tāpēc, ka Vācijā neviens nevarēja atbildēt uz jautājumu: kad pienāks gals, un kā tad izturēsies nacistu partija vispār un Hitlers it īpaši? Uz pirmo jautājumu Vācijā nevarēja sameklēt saprātīgu atbildi tāpēc, ka atbilde vairs neatkarājās no pašiem vāciešiem, bet partija atzina tikai vienu oficiālu atbildi, proti to, ka gala vispār nebūs resp. nacistisko Vāciju nesakaus. Arvien biežāk, skaļāk un histeriskāk atkārtoja Hitlera vārdus, ko viņš pirmoreiz izteica jau 1934. g.: „Mēs nekad nekapitulēsim!" Neviens gan tam neticēja. Arī vadītāji ar uzvaras saucieniem uz lūpām sāka slēpeni gatavoties kapitulācijai. Nelaime bija tā, ka oficiāli neviens nedrīkstēja par šādu gatavošanos runāt, oficiāli neviens negatavojās, un tāpēc arvien skaidrāk sāka parādīties neglābjamas disciplīnas sairšanas pazīmes. Skaļi slavēja tikai tos, kas pretojās līdz nejēdzībai ,un par to, ka ap Hitlera māju kalnos varēs turēties ilgi. Patiesībā neviens tam neticēja, izņemot pašu Hitleru un dažus pārcentīgus skolas puikas. Atklāti nedrīkstēja neticību izpaust, un rezultātā netika gatavoti nekādi kapitulēšanas, bēgšanas vai vispār glābšanās plāni.

Šīs liktenīgās pretrunas arī kavēja vācu pretestības kustības noorganizēšanu. Pretestības kustība pēc kara tiesību definīcijām ir „neuzvarētas tautas cīņa uzvarētā valsti." Bet nacisti līdz pat pēdējam brīdim nepielaida domu, ka Vācijas valsti varētu uzvarēt. Līdz ar to stingri bija aizliegts pat pieminēt pretestības kustību. Himlera pretizlūkošanas daļas šefs Šelenbergs pēc kara nopratināšanā izteicies, ka viņas dienās ģenerālmajors von Gēlens, kas ilgus gadus bija cīnījies ar pretvāciešiem vērstām pretestības kustībām Francijā un citās vācu okupētās zemēs, bija izstrādājis rūpīgus plānus līdzīgas vācu pretestības kustības organizēšanai. Bet kad Šelenbergs ziņojis par to Himleram, viņš tikko paglābies no cietuma un nāves. „Tas ir pilnīgs vājprāts," atbildējis Himlers. „Ja es sāktu pārrunāt šo plānu ar Venku (Hitlera adjutantu), tad mani tūlīt apzīmogotu par pirmo Vācijas defetistu un nodevēju."

Un tā Himlers turpināja denuncēt augstākos virsniekus, kas plānoja glābšanos un sadarbošanos ar pretiniekiem pēc kara. Vēl 1945. g. februārī visiem ģenerālštābu virsniekiem izsūtīja apkārtrakstu ar brīdinājumiem, ka visus, kas domās par kapitulāciju, stingri sodīs. Šai apkārtrakstā bija pieminēti trīs augsti virsnieki, kas par šādiem plāniem bija nošauti.

Vilkaču jeb Wehrwolfu organizācija, pēc Ropera domām, nav pretruna, bet drīzāk apstiprinājums šiem apstākļiem. Ilgu laiku šī organizācija šķita mīklaina. Bija zināms tikai, ka Himleram pakļauta organizācija partizānu operācijām, kas nosaukta par Vilkačiem. Sākumā, protams, visi domāja, ka tā būs pretestības organizācija. Bet drīz kļuva zināma vēsts, ka Vilkaču virspavēlnieks SS-ģenerālis Priemans kopā ar Hamburgas gauleiteru un vēl citiem stājies sakaros ar dāņu prestestības kustību, lai ar tās starpniecību ievaditu sarunas ar angļiem par kapitulāciju. Un kad iestājās vispārīgā kapitulācija, pēc kam vilkačiem patiesībā būtu bijis jāsāk darboties, notika pretējais — jaunais „fīrers" Dēnics radio runā pavēlēja visiem vilkačiem rietumos izbeigt darbību. Šai pavēlei arī paklausīja. Tā iznāca, ka no visām okupētām zemēm Eiropā, vienīgi Vācija palika bez savas pretestības kustības.

Priemans pats kapitulēja jau 1945. g. maijā. Viņam izdevās izdarīt pašnāvību, pirms nopratināšanas beigām. Bet vēlāk tomēr no citiem uzzināts viss, ko Priemans būtu varējis pateikt. Izrādījās, ka nekad nebija paredzēta vilkaču darbošanās pēc vispārīgas kapitulācijas. Tā ka kapitulācijas pieminēšana vispār bija aizliegta, tad visos vilkaču organizācijas plānos bija runāts tikai par to, ka šai organizācijai jādarbojas ienaidnieka ieņemtos apgabalos, kavējot ienaidnieka virzīšanos uz priekšu sazinā un saskaņā ar Vācijas bruņoto spēku virspavēlniecību. No bruņoto spēku virspavēlniecības neatkarīga vilkaču darbība vispār nebija paredzēta. Vācieši, kas iesaistījās vilkačos, bija iedomājušies, ka darbosies ienaidnieka aizmugurē formas tērpos un sagūstīšanas gadījumā varēs skaitīties parasti kara gūstekņi. Kad viņi uzzināja patiesību, lielākā daļa no viņiem tūlīt dezertēja.

Piedevām vēl jaudis, kas labi pazinuši Priemani, izteikušies, ka viņš bijis godkārīgs, kūtrs un uzpūtīgs. Vadība atbildusi viņa īpašībām, tā bijusi vāja.

1945. g. 1 aprīlī radusies jauna vilkaču „vadība". Tas bija vilkaču radiofons, kas pēkšņi sāka skaļi runāt par šo organizāciju un dot tai norādījumus. Tikai vēlāk noskaidrojies, ka patiesībā šim raidītājam nav bijis nekāda tieša sakara ar Priemana štābu. Organizācijas propagandu pats uz savu roku pārņēmis Gebelss, kas arī vēl pēdējās dienās skaudīgi cīnījies par zūdošās varas palikšām. Acīm redzot viņš toreiz cerējis ar saviem radio trikiem pārņemt vilkaču organizāciju savās rokās. Par Priemani Gebelss bijis sliktās domās. Bet ar savu raidītāju viņš vājo organizāciju vairs nespēja stiprināt. Viņš tikai vēl palielināja chaosu, paātrināja organizācijas sabrukumu un izklāstīja visai pasaulei noziedzīgos nodomus.

„TRĪS NOSLĒPUMI" ITALIJĀ

Komūnistu spēlēšanās ar uguni

Lai vieglāk izprastu Padomju Savienības un rietumu pasaules dažādo nesaskaņu un strīdus bīstamību un iespējamu tuvošanos varbūtējai katastrofai, amerikāņu žurnālists Alsops iztirzā trīs dažādus epizodus, nosaukdams tos par „noslēpumiem".

Nesen padomju vēstnieks Romā itaļu ārējās tirdzniecības ministrijai lūdzis atļauju ievest Itālijā no Padomju Savienības kažokādas divdesmit vēstniecības sievietēm. Protams, iebildumu nebija, un lūgums ievērots, bet drīz ārējās tirdzniecības ministrs pārsteigts atklājis, ka krievi nodomājuši importēt turpat tonnu kažokādu. Novērotāji, kas sekojuši padomju rīcībai ilgāku laiku, par šādu vēlēšanos neiutušies pārsteigti. Kažokādas patiesībā bijušas domātas pārdošanai melnajā tirgū, lai iegūtu ārzemju valūtu padomju aģentu un itaļu komūnistu partijas financēšanai. Šādas lietas nenotiekot pirmo reizi. Gadījums ar kažokādām esot nozīmīgs tikai tādēļ, ka ļaujot domāt, ka Padomju Savienībai ārzemju valūtas trūkums tiešām esot nopietna lieta.

Otrs gadījums bijis īsi pirms vēlēšanām, kad liela daļa bagātnieku gatavojušies atstāt Italiju, bet citi to jau izdarījuši. Melnajā tirgū ārkārtīgi cēlušās ārzemju valūtas cenas. Vienīgi dolara kurss palicis stabils, kas izskaidrojams ar to, ka bagātnieku dolaru pieprasījums nepārsniedzis padomju piegādātos papildinājumus komūnistu pagrīdes cīņai.

Trešais Alsopa minētais epizods ir „notikums ar neapmierinātajiem partizāniem". 20. un 21. martā vietās komūnistu partizānu aktīvistu un aģitpropu grupas pulcējušās kalnos, sevišķi Piemontas un Florences rajonā. Gatavošanās tiešai akcijai bijusi acīm redzama. Bet pagrīdes cīnītāju vienības vēl nebija sasniegušas pulcēšanās vietas, kad neizprotamu iemeslu dēļ un par lielu vilšanos jaunākajiem un karstasiņīgākajiem, tās atkal sāka atgriezties mājup. Pavēles bija grozītas. Pēc trim dienām kalnos nebija vairs neviena partizāna.

Šīs turp un atpakaļ kustības izskaidrojums tagad ir pilnīgi neapšaubāms, — bijuši divi dažādi plāni, ko atzinis Kremlis un kas vienā gadījumā paredzējis tiešu akciju pirms, vai vēlēšanu laikā, vai arī tūlīt pēc vēlēšanām. Gandrīz droši zināms, ka Kremļa pavēli itaļu komūnistu vadonim Toljati nodevis padomju vēstnieks Itālijā, abos gadījumos kā pirms, tā pēc vēlēšanām. Pēc drošām ziņām, Toljati bieži dažādu iemeslu dēļ apmeklējis padomju vēstniecību. Noteikti zināms, ka divas reizes viņš tur pārnakšņojis.

Alsops šos gadījumus nosauc par pamācāmām mācības stundām. Pirmajā vietā esot jāmin tie miljoni dolaru, ko Padomju Savienība iepludinājusi Itālijā pagrīdes kustības veicināšanai un kas tomēr esot maz pret ASV atklāti izdotajām summām. Ar visu to Padomju Savienība guvusi attiecīgi lielākus panākumus, kas izskaidrojams ar postu un sociālo neapmierinātību, bet tas savkārt radot iespējas komūnistiem. Jānovēršot šie nevēlamie ceļoņi un mainīšoties arī iespējas.

Otrkārt, jāatceroties, ka zināmais, Kremļa atbalstītais plāns par tiešu akciju Itālijā nozīmē, ka Kremlis, vismaz kādu laiku, apsvērs rīcību, kas būtu radījusi trešo pasaules karu. Tā ir briesmu mērauklā pasaules situācijai. Un nav nekāda iemesla pieņemt, ka vēlēšanu rezultāti Itālijā būtu likvidējuši Kremļa vēlēšanos spēlēties ar uguni šādā veidā.

Zinātnieku panākumi pētījumos par vēzi

VĒSTULE LATVIJAI NO ANGLIJAS

Vēža un citu ļaundabīgo audzēju cēloņi galvenos vilcienos jau zināmi, tikai vēl zinātnei nav rokā droši ieroči, ar kuriem varētu cīnīties pret šim slimībām. Ļaundabīgo audzēju problēma ir ļoti sarežģīta, jo izrādas, ka šīm slimībām var būt dažādi cēloņi. Jau pirms apmēram 20 gadiem tika atrasts, ka vēzi var mākslīgi radīt ar zināmu vielu palīdzību. Daži darvā sastopami ogļūdeņraži var radīt vēzi. Jau tad angļu zinātnieki šai nozarē bija pirmie pionieri. Eksperimentēja galvenā kārtā ar žurkām un pelēm, to ādu vienā un tai pašā vietā atkārtoti apstrādājot ar attiecīgām vielām. Drīz vien sāka mākslīgi sintezēt dažādus vēža ierosinātājus. Vēlāk atrada, ka vēža ierosinātāji diezgan vienkāršās ķīmiskās reakcijās var rasties no dažādām fizioloģiski aktīvām vielām, piemēram, seksuālhormoniem. Laikam gan šis atradums ir viens no galveniem pamatiem, kādēļ dažādi seksuālhormonu preparāti, kurus jau sāka laist pārdošanā lielās farmaceitisko preparātu fabrikas, neguva piekrišanu.

Vēzis un tamlīdzīgie ļaundabīgie audzēji tomēr var rasties arī citādi: no ilgstošas mechaniskas iedarbes uz audiem (spiediena), no stariem, no sistēmatiskas karsēšanas un citādi. Ir zināms, ka vēža šūniņām ir bojāts kodols un tās aug un vairojas nenormāli, iznīcinot apkārtējās šūnas un piesātinot organismu ar kaitīgiem atkritumiem. Bet kāpēc normāla šūna pārvēršas par tādu meža zoni? Daudzi zinātnieki vēl stingri turas pie ieskata, ka vēzis var būt lipīgs, t. i., ka to ierosina kādas mikroskopā neredzamas sīkbūtnes, t. s. vīrusi. Uz to starp citu norādīja fakti, ka dažas vīrusu raditās slimības stipri atgādina vēzi.

Pētījumi par vēzi, tā cēloņiem un ārstēšanu ar lielu enerģiju tiek turpināti. Interesanti šai sakarībā ir angļu zinātnieku panākumi pēdējos gados, kas atreferēti angļu zinātniskā žurnāla Nature vienā no šī gada burtnīcām. Šie pētījumi Anglijā norit vairākos lielos institūtos, nevien speciālajā Royal Cancer Hospital, bet arī, piem., Lidsā, Glazgovā, Nukastlē un Edinburgā.

Angļu zinātnieki guvuši lielus panākumus vairākos virzienos, kaut gan arī šie paši jaunākie pētījumi vēl ārstiem nespēj dot drošus līdzekļus cīņā pret šīm slimībām. Visbirms, ar lielu neatlaidību turpinās pētījumi par vēža ierosinātājiem vielām. Sintezētas daudzas jaunas, aktīvākas vielas, pilnīgi noskaidrojot arī šo vielu molekulu uzbūvi un elektronu sadalījumu. Ļoti plaši ir pētījumi par šo vielu iedarbes mechanismu audos. Arvien dziļāk un pilnīgāk tiek noskaidrota to iedarbe uz dažādām fizioloģiskām funkcijām. Sevišķi liela praktiska nozīme ir tālākiem pētījumiem par organismos atrodamo vielu pārvēršanos bīstamajos vēža ierosinātājos (karcinogenās vielās). Izrādās, ka organismā var notikt reakcijas, kuru ietekmē cholesterīna grupas vielas, arī seksuālhormoni un žults skābes var pārvērsties tādās karcinogenās vielās. Karcinogeni var būt pat orgānu ekstrakti, sevišķi no smadzenēm un zivju aknām tādus var dabūt. Viss tas no jauna apstiprina un paplašina atziņas par dažādo cholesterīna preparātu, smadzeņu, aknu un citu dažiem hormoniem un vitamīniem (D— vitamīnu) bagāto preparātu iespējamo kaitību.

Panākumi gūti arī jautājumā par iespējamo vēža lipīgumu, t. i. par vēža vīrusiem. Lidsas pētnieku grupai tādus vīrusus jau pat izdevies nofotografēt ar elektrona mikroskopa palīdzību. Ar to gan nav pierādīts, ka visos gadījumos vēzi rada šie vīrusi, tie kostatēti tikai zināma veida ļaundabīgos audzējos pelēm.

Interesanti ir tālāk Nukastles un Edinburgas pētnieku atklājumi par karcinogeno oglūdenražu spēju palielināt mutāciju skaitu. Mutācijas ir pēkšņas pārmainas pēcnācēju organismos, t. i. kad pēcnācēju pazīmes krasi atšķiras no vecāku pazīmēm. Ir zināms, ka mutāciju gadījumā norisinas zināmas pārmainas dIglšūnu kodolos. Tātad vēzi ierosinātājas vielas tieši spēj iedarboties uz dIglšūnu kodoliem. Šie pētījumi izdarīti ar mušām, uzsmidzinot karcinogeno vielu miglas veidā.

Praktiski visnozīmīgākie ir mēģinājumi sintetiskā ceļā iegūt tādas vielas, kas nomaitā vēža šūniņas, bet citām šūnām ir nekaitīgas. Šie tad būtu t. s. chemoterapeitiskie līdzekļi cīnā pret vēzi, gluži kā prontosils vai penicillīns pret strutu baciļiem. Arī šai virzienā ir jau gūti pirmie panākumi. Šis pēdējais virziens ir visdaudzsološākais un visiem, kas šai laukā strādā, varam novēlēt jau drīzas pilnīgākas sekmes.

Mančesterā, maijā.

Dr. B. J.

Anna Dagda

BITE

Uz manām krūtīm bite uzlaidās.
Bij agras Lieldienas, un gaisi salti,
Kad debess mākoņi, vēl sniegos balti,
Ar pirmiem zemes dūmiem satiekas.

Uz manām krūtīm viņa nolaidās,
Kā nākdama uz uzticamām mājām,
Un zeltā mērktām maigām samta kājām
Un spārniem trīzuļainiem skāra tās.

Un saulainajā sniega ielejā,
Uz turieni, kur sirds zem sniegiem sita,
Tik glāsaina un liega kāpa tā.

Bet mēmas nāves bailes manī krita —
Drīz, drīz! tā sirdi sasniegusi būs,
Un dzelon's dzels, uz mūžu siedams mūs.

Solī sola...

Minna ar Grietu dziedāja pilnā balsī — „Tautiešami a-apsoliju . . .“ Skanēja ļoti vispārcilvēcīgi, jo solīšana ir vispārcilvēciga lieta — un ja divi meitas sola — nenāc par tuvu!

Tas bija kādreiz pie velētavas, kad šī dziedāšana notika. Pašvārīto ziepju putas šķida uz visām pusēm un saule bija pagriezusi tikko nospodrināto vaigu.

Šodien arī spīd saule, un cilvēki tikpat traki sola kā vecos laikos, tikai par to neviens nedzied. Ir individuāli solīšanas gadījumi, bet cik daudz nav kollektīvo! Ja sviestu un gaļu dotu tikpat daudz kā solījumus, cik apaļiem augumiem mēs tad staigātu! Kas viss nav solīts! Kuģi un likumprojekti, Afrikas un Turcijas emigrācijas, balta maize un nodrošināts stāvoklis zemeslodes otrā pusē. Bet vienmēr iznāk beigās tāpat kā Minnai un Grietai pie velētavas: „Tautiet's cimdus gan paņēma, mani pašu nepaņēma . . .“

Solīt var pašu velnu, bet runasvīriem vienmēr bijis un būs spēks rokā, vai tas ir Piebalgā, Vidrižos vai Amerikā.

Mets Metums

Dzīve iet arī uz augšu

VĒSTULE LATVIJAI NO FRANCIJAS

Aprīļa mēnesis Francijā bija samērā vēss un lietains. Tomēs Lionas apkārtnē jau sāk parādīties dzeltenie saldie kirši. Arī firziki aizmetušies, bet aprikozes, pēc dārznieku domām, šogad nedos lielu ražu vēsā pavasara dēļ. Braucot gar Ronas krastiem, arī no pilsētas acij paveras brīnišķi skati uz augļu dārziem, kas sniedzas no upes ieplakas un nobeidzas augstajos krastos. Gar abiem krastiem asfaltēts ceļš, bet gar to gandrīz nepārtrauktā virknē paceļas lielākas un mazākas mājas. Šo māju īpašnieki ir sīkzemnieki un dārznieki, kas apgādā Lionu ar augļiem un dārzeņiem.

Viens no svarīgākiem franču dzīves iestādījumiem ir kafejnīcas un restorāni, pareizāk sakot, vīnnīcas. Gandrīz katrā piektajā namā atrodas pa restorānam, kur dabūjami ne vien vīni, bet arī degvīni un konjaki. Vasarā šo restorānu publika ar saviem galdiņiem pārceļas no telpām uz ietvēm līdz pašai ielas malai, tā kā gājējiem jānokāpj uz ielas, lai tiktu garām. Sevišķi kupls ir apmeklētāju skaits sestdienās un svētdienās. Jau priekšpusdienā lokāli tad pilni, reizēm ierodas veselas ģimenes, veci un jauni, un mierīgi un nesteigdamies iebauda sarkano vai balto dziru. Vīns, kviešu maize un siers ir šejienes franču nacionālais mielasts.

Nesen Lionā notika starptautiskā mese, kurā piedalījās arī Beļģija, Italija, Čechoslovakija, Anglija, Irāna, Šveice, Ungārija un Zviedrija. Mesē sevišķi plaši bija reprezentētas dažādas lauksaimniecības mašīnas un to jaunināJumi. Ar tām zirgs tagad gandrīz pilnīgi izstumts no lauku darbiem un viņa vietā stājies traktors un dažādi motori. Ļoti populārs kļuvis miniatūras traktors-arkls, ko arājs vada abām rokām, līdzīgi kā zirgu arklu. Šis mazais traktors-arkls ļoti parocīgs, atvieto apm. vienu zirgu un to franču zemnieki, īpaši sīkzemnieki, ļoti iecienījuši ērtuma un praktiskuma dēļ. Ievērību mesē izpelnījās arī mechanizētā sētuve — cilindrveidīgs skārda trauks ar speciālu zobratu ierīci apakšdaļā. Jaunveida sētuvi sējējs tāpat uzkar kaklā un ar labo roku griež kloķi, kas pierīkots pie mechanisma — zobrata. Pa spraugu sēkla tiek izmesta atkarībā no kloķa griešanas ātruma, ciešāk vai klajāk. Šo jaunveida sētuvi franči iesaukuši par leijerkasti, jo sēt ar to var katrs.

Ievērības cienīgi bija daudzie uzlabotie traktori, sākot ar pavisam maziem, viegliem, ļoti kustīgiem, kas griežami pilnīgi uz vietas, un beidzot ar smagajiem dīzeļiem, lielāku smagumu vilcējiem. Plašu un ievērojamu vietu iecņēma arī modernās apūdenošanas ierīces un sūkņi, tāpat neskaitāmas sakņu maļamās, mizojamās, griežamas un tīrāmās mašīnas.

Vispār jāsaka, ka meses novietnes bija pārslogotas precēm un mantu pārpilnība bija tik liela, ka mese vairāk atgādināja bazāru nekā izstādi. Sevišķi plaša un bagāta bija bērnu rotallietu nodaļa. Var redzēt, ka frančiem bērnu jautājums patiesi svarīgs. Ne velti piemaksas un pabalstus valdība piešķir ģimenēm un par katru jaunpiedzimušu bērnu vecāki saņem vienreizēju izmaksu 15.000 franku.

Plaša bija arī Lionas zīdrūpniecības izstrādājumu nodaļa. Daudzo telpu gaumīgie dekorējumi, attiecīgs apgaismojums un krāsu kompozicijas radīja vienreizēju iespaidu. Sienas un griesti vienos audumos. Vispār mesē škita, ka franči rāda visu savu veiksmi un panākumus. Netrūka arī apmeklētāju gan no pašu mājām, gan no ārzemēm.

Lionā, maijā.

H. Misiņš

Klusētāji starp pudelēm

SKATS LSK NODAĻĀ HEIDELBERGĀ

Ja piemin Sarkano krustu, tad prātā nāk automobiļi, kas, baismīgi taurēdami, joņo pa ielām, steigdamies palīgā nelaimes piemeklētiem, vai arī loterijas biļetes, kuras katrs esam kādreiz rokās turējuši viņos laimīgākajos laikos, kad jutāmies nelaimīgi, tāpēc ka miljona laimests allaž krita citam. Šodien Latvijas Sarkanajam Krustam nav ne automobiļu, ne laimes ložu, par to trimdā neviens nerunā, bet tā kluso, svētīgo darbu mana tūkstoši mūsu slimo vai trūkumā nonākušo tautiešu.

Ir vērts apciemot kādu LSK nodaļu, kur cilvēki strādā bez izkārtnes un trokšņa, izveidodami labdarības enerģijas centru, no kura uz visām pusēm izstrāvo siltums. Tāda vieta ir arī Heidelberga, kur pulciņš vecu LSK darbinieku ar pieaicinātiem jauniem palīgiem veic LSK darbu. Ieskatoties vēstuļu kaudzē, kas ik dienas sakrājas uz šīs kopas priekšnieka galda, var nemaldīgi teikt, ka katra otrā vēstule satur lūgumu palīdzēt vai sirsnīgi izteiktu pateicību par saņemtu palīdzību. Visvairāk šādu vēstuļu nāk no invalidiem un slimiem bij. karaviriem, no mātēm, kuru bērni saņēmuši vitamīnus un zivju eļļu. Raksta atsevišķas personas, raksta LSK aprūpētas grupas, raksta visu triju joslu latviešu ārsti, kas saņēmuši instrumentus un medikamentus.

Tas izklausās brīnumjauki, gluži tā, it kā Sarkanā Krusta tēvoču rīcībā būtu tāds, it kā Ziemsvētku veciša maiss, kur labumi nekad neizsīkst. Īsteniba toties nemaz nav jauka, LSK pastāvīgi cīnās ar naudas trūkumu, tam nav nekādu ienākumu, atskaitot skopus ziedojumus, un tomēr ir bijis iespējams sniegt tautiešiem ievērojamu palīdzību, lai gan paši LSK darbinieki to sauc par „pilienu jūrā“. Kā tas iespējams? Mēs taču sen jau vairs neticam nekādiem burvju vārdiem, ar kādiem varot iežēlināt cilvēku sirdis aiz robežām. Te nu nedrīkstam aizmirst, ka LSK allaž bijuši cieši sakari ar dažādam valstīm un dažādam firmām un, pateicoties šiem sakariem, ir bijis iespējams iegūt palīdzību un nepieciešamās mantas, it īpaši medikamentus. Bet cik daudz biroja darba bijis vajadzīgs, tāpat dažādu braucienu, lai šo iespēju sagādātu!

LSK veselības aizsardzības un ārstnieciskās darbības centrs atrodas Heidelbergā. Padomē darbojas 12 ārsti, 2 farmaceiti, 1 zobārste un 5 sabiedriski darbinieki. Pārskats par pērno gadu liecina, ka īpaša vērība veltīta trimdinieku bērnu veselības uzlabošanai un TBC problēmām. Visvairāk LSK pērngad darījis preventīvās medicīnas laukā, izsniedzot visām trim joslām un Austrijā dzīvojošiem latviešiem līdzeklus, kas uzlabo veselību — zivju eļļu, ko dāvājis Zviedrijas un Norvēģijas SK. Vācijā iegādātos vitamīnus un kalķa preparātus u.c. Bieži atsevišķas prasības pēc zivju eļļas nav bijis iespējams apmierināt nožēlojama iemesla — trauku trūkuma dēļ. Medikamenti izsniegti slimnīcām, ārstiem un nometnēm, bet 349 gadījumos uz atsevišķām receptēm.

LSK pārzina arī medicīnisko personālu, kas atrodas trimdā, un sarīkojis vairākus medicīnisku darbinieku sagatavošanas kursus amerikāņu joslā.

R. L.

Girts Salnais

VĪRI

STĀSTS

(3. turpinājums)

Bet kaut kur smadzenēs vai sirdī bija atvērusies maza drošu ceribu tērce, kaut kas neparasti drosmīgi joņoja asinīs, un jo drošākas, nemainīgākas pienāca ziņas par baigo kauju Pinskas purvos un jo ilgāk nostiprinājās drošā atziņa, ka brāļa vairs nav, jo neatvairāmāk domas ciemojās mājās. Sākumā viņa kautrās iedomās rādījās Valdis un Elza blakus — tādi pat laipni, kādi viņi bija ienākuši mājās pēc savām laulībām, vai tādi nopietni, cietām, skarbām sejām un neizteiksmīgiem skatieniem, kādus viņš redzēja, Valdim aizejot uz fronti. Laiks pamazām dzēsa brāļa sejas pantus — nāve apkārt, kritušo miers pēc kaujām, pieradināja nekavēties domās pie mirušiem. Nāve izdzēš visu. Un mazā tērce domās un sirdī auga plašumā. Kāmēr Valdis bija dzīvs, Jānis mazo tērci domās un sirdī bija nosprostojis sprostu sprostiem, bet nu tai bija brīva vaļa. Ja viņš būtu bijis vieglprātīgs, mazā, straujā tērcīte būtu izžuvusi, bet viņa godprāts bija avots, no kura tā bija smēlusi nebeidzamu spēku un augot pašai, aizdzinusi kādreiz viņu no mājām, tāpat kā pēdējos gadus brīvi plūzdama bija mudinājusi doties mājup. Un vai tā nebija viņa, kas to pārveda dzimtenē? Poručiks Vilers būtu tagad klidis kautkur Sibirijā. Varbūt arī viņa kauli sen jau balinātos kaut kur starp Maskavas Kremli un Pēterpils purviem, bet viņam vairs nevajadzēja kaujās mēģināt nonāvēt sevi pašu, viņam bija jābūt mājās. Viņa spēcīgā būte, kuru bija skāris šrapneļu sētais tērauda krusas lietus, nebija iedragāta savā cildenumā. Nekas nebija aiztikts no tā, kas saucās Jānis Vilers. Viņš jutās stiprs un drošs, jo kāds taču bija licis viņam dzīvot, kāda laime, kāds liktenis, vai ne Dievs bija glābis viņu karā pret sevi, viņa nepārtrauktās pašnāvnieku gaitās? Vai ne tāpēc, ka viņš bija bijis godīgs pret savu brāli pret viņa sievu un pret savu vīrišķīgo morālo spēku?

Šī doma viņu pamazām bija iesvētījusi ticībā, ka ir liela mīla, ko glābj pats Dievs. Kā skolas zēns bez šaubīšanās viņš ticēja mīlas svētlaimei un mūžībai. Viņš apcerēja katru Elzas kustību, katru vārdu, ko retajās reizēs viņa teica, kad parādījās šeit, lai atnestu ēdienu vai ūdeni, vai apsargātu, kad viņš uzdrošinājās parādīties nakts tumsā, lai drusku ieelpotu āra svaigo gaisu, lai mazliet redzētu debesis un justu zemes valgumu. Un katru stundu, gulēdams kažokos ievīstījies, viņš drošināja vai citkārt atkal apšaubīja savu laimes ticību, vienmēr atminā atjaunodams kādu nakti, kad Elza bija pavērusi grīdas lūku, priecīgi smaidīdama. Viņš neredzēja nekā cita — tikai šīs smaidošās lūpas, šo augsto pieri, tumšo matu vilni, izviļņojušu aiz lakatiņa malas, zilas, tikai drusku rudumā mirdzošās acis, kurās bija reizē atklātība un drosme, un kāds lielisks prieks, kas škita robežojamies ar neslēpjamu svētlaimi.

„Mīļais! Mīļais. Jā . . .“ (viņi visi to no jaunības dienām bija iesaukuši par Jā, jo viņš nebija vairījies atzīties savās zēna palaidnībās) viņa teica: „Mīļais, Jā . . . Dieva laime. Vai tu nedzirdēji pievakarē viņu trakošanu, bet neviens neiedomājās paskatīties, cik gari ir dēļu krāvumu gali, kas karājas pāri augsto arodu malai.“ Viņš bija satvēris Elzas rokas un celsus uzcēlis viņu savā pažobeles alā. Viņš nedzirdēja kā viņa stāstīja par miliču pratināšanām, par draudiem mātei un viņai pašai. Viņš nepievērsa pat uzmanību Elzas šaubu pilnam jautājumam — vai varbūt radušās aizdomas, ka viņš pārradies mājās. Viņš dzirdēja tikai divus vārdus — „Mīļais Jā!“ Viņš bija turējis Elzas rokas savējās un mulsu prātu, kā ierēbis runājis:

„Mums vajaga laimes. Nekas mūs nevar satriekt. Mēs esam kā mūsu ezera palu ūdeni, kas pavasaros un rudenos ieaužo mūsu māju laukos un spītē visam, lai tikai būtu tur un paliktu, līdz pašiem rodās aiziešanas prieks.“

Viņa bija apjukusi, un tikai pamazām sejā bija atriezusies pēdējos gados ierastā cietā izteiksme.

„Nerunā tā“, viņa sacīja drusku nedroši. „Nav labi tā runāt . . .“ viņa bija nobijusies, kā būtu aizkārts kāds svētums, bet viņš bija pārāk dedzīgs un paļāvīgs savai patiesībai un viņas sirsnībai.

„Esmu redzējis tik daudzus mirstam, savus draugus un nedraugus, esmu gribējis būt viņu vietā, bet kāpēc esmu saudzēts? Varbūt tikai liktenis zina, kāpēc viņš man neļāva mirt? Varbūt tāpēc, ka biju ūzticīgs. Varbūt tikai tāpēc! Uzticīgs sev un brālim. Neviens jūs nezinājāt, kas mīt manī tik dziļi apslēpts un neļauj man mieru. Ir pagājuši gadi . . . Vai mēs neesam tie, kam jādzīvo, ja mums liek dzīvot? Es tevi saprotu. Tikai zini — ja tu mani noraidītu, tad man būtu jāuzsāk daudz briesmīgāks karš pret sevi, nekā tas ko esmu izkarojis. Es nerunāšu vairs agrāk par to, iekams tu man neteiksi savas domas.“

Viņš bija turējis doto vārdu, būdams iepriecināts, ka pēc gadiem ilgām mocībām, ticis vismaz tiktāl, ka varējis atbrīvoties no sava noslēpuma. Atzīšanās bija vienā mirklī noņēmusi slogu no domām un sirds. Viņš jutās brīvs un tiesīgs neierobežoti ticēt varbūtējai laimei, jo tai vairs nebija jābūt neparastam brīnumam.

„Tagadne taču pāraug pāri pagātnei, kā svaiga zāle un puķes kapu kopiņai, viņš bija vēl teicis Elzai, kad tā allaž bija klusi ieradusies pie viņa. Viņš gaidīja vai viņa neteiks, ka beidzot ir samierinājusies ar atziņu par vīra nāvi. Bet nē. Viņa bija sirsnīga, taču nekas nespēja grozīt viņas iedomu ,ka Valdis vēl dzīvs, un viņa izvairījās tiešās atbildes.

„Tagadne ir maināga,“ viņa sacīja. „Vienmēr mūsu īstenība ir vai nu atmiņas par pagātni vai sapņi par nākotni. Tagadne ir tikai mānīgs acumirklis. Un mēs abi . . . Mana īstenība ir pagātne, tava — sapņi par nākotni, un tad arī tie ir šauri un neauglīgi. Vai tad tu esi rūpīgi un stingri audzināts bērnībā un jaunībā tikai tādēļ, lai beidzot gadiem ilgi sapņotu par sievieti?“

Viņu šī izteika kaut kā ļoti aizkāra, un viņš reizē jutās aizvainots savā vīrišķā pašapziņā, kļūdams nikns par šķietami nevajadzīgu pārmetumu.

„Tikpat labi es varētu sacīt: vai tad tu esi rūpīgi un stingri audzināta bērnībā un jaunībā, lai beidzot gadiem ilgi domātu par kādu nelaimīgu notikumu?“

„Nē, man tu to nevari pārmest!“ viņa tūdaļ iekaisa. „Vispirms — es esmu savā vidē, es strādāju savu darbu, kam esmu gatavojusies. Mans tēvs bija tirgotājs, es gribēju būt lauksaimniece. Un es, tev varu to apgalvot, ja atkal iestātos miers, es nekavēdamās censtos pāra gadus atdot augtāko lauksaimniecības kursu beigšanai, kaut būtu jābrauc uz Pēterburgu vai Maskavu — vienalga kur. Lūk, ne manu darbu, ne manus praktiskos mērķus netraucē mani sapņi un manas atmiņas. Darbs un tas, kas ir manī, sader kopā vienmēr. Bez tam — man ir kaut kas vairāk, kas stāv pāri visam — mans dēls. Lai es par kaut ko izšķirtos, man jāskatās vispirms viņam sejā un jāprasa — ko domātu mazā galviņa, ko justu mazā sirds, un ko es viņam sagādātu — ciešanas vai mierīgu vidi viņa attīstībai? Un beidzot — Valdis? Ja tu būtu sieviete, tu mani labi saprastu. Es nepiederu pie tām, kas viegli sabangojamas, bet ja tas notiek, tad gan neviens cits mirklis manī vairs neizdzēsīs to, kas manī pamodināts. Valdis kā cilvēks bija tāds pat. Gluži tāds esi arī tu. Un pats zini, ja tu pastāstītu saviem draugiem stāstu par mīlu, ko tu nēsā sirdī gadiem ilgi — viņi smietos par tevi, jo tā ir diezgan neparasta parādība. Bet es, lūk, tev ticu. Taču bez visa tā — ja tev un visiem Valdis miris, man viņš ir dzīvs — varbūt, dzīvāks kā tad, kad patiesi viņš bija pie manis.“

(Turpinājums sekos)

Chronika

Frankfurtes radiofons no 23.—30. maijam ik vakarus no pl. 19—21 sniedza raidījumu „Jaunā mūzika“. Atskaņoja tagadnes komponistu darbus, ievadījumā sniedzot īsus referātus. Atskaņotāju vidū bija arī čellinieks prof. Atis Teichmanis. Viņš spēlēja 27. un 29. maijā.

Maksis Kaufmanis sarakstījis un vācu valodā pats izdevis 530 lapp. biezu grāmatu (Ludviga Storra spiestuve Minchenē) par Latvijas žīdu iznīcināšanu, kurai īsi sākuma un beigu vārdi pievienoti arī angliski. Autors īsumā attēlo Latvijas žīdisma vēsturi, dzīvi neatkarīgā un bolševiku okupētā valstī un tālāk plaši apraksta žīdu bēdīgo likteni vācu okupācijas laikā, izteikdams smagus apvainojumus nevien atsevišķām personām, bet arī visai latviešu tautai. Grāmatai ievadu rakstījis Latvijas žīdu Vācijā apvienības priekšsēdis adv. Z. Lēvensons.

Rīga saucas neliels skatu albums, ko izdevis J. Liepiņš Eslingenā.

Dzirkstele saucas Baltiešu Kristīgo studentu apvienības latviešu nozares mēnešraksts, kas iznāk Lībekā. Redaktors māc. J. Urdze. Šogad jau iznākušas 4 burtnīcas, pēdējā tipografiskā technikā.

Izjukuši komūnistu ģenerālstreika plāni Somijā

MASKAVAS RADIOFONĀ UZBRUKUMI PAR „REAKCIONĀRU SAZVĒRESTĪBU"

Iekšpolitiskais saspīlējums Somijā, kas bija izveidojies pēc komūnistiskā iekšlietu ministra Leino atcelšanas un sekojošās valdības krizes, tagad atslābis. Somijas valdībā izdarīti pārkārtojumi, un komūnistu organizētie streiki izbeigušies, domājams, valdības stingrās nostājas dēļ, kas bija apņēmusies neļaut komūnistiem reālizēt viņu ģenerālstreika plānus.

Kad parlaments pagājušajā nedēļā bija izteicis neuzticību Leino, valsts prezidents Pāzikivi viņu atcēla no amata, ieceļot viņa vietā līdzšinējo izglītības ministru Kilpi. Kilpi šis nedēļas sākumā no šī amata atkal atteicās, pēc tam, kad „tautas demokrati" — komūnistu un kreiso sociālistu koalicija bija izteikušies pret viņu. Trešdien tomēr Kilpi amatu pieņēma no jauna. Par izglītības ministru kļuva līdzšinējais labklājības ministra vietnieks, zemnieku partijas loceklis Hel[l]ass, bet viņa vietā stājusies pazīstamā somu komūnistu vadītāja un Leino sieva Herta Kūsinene. Kopš izslēgšanas no sociāldemokratu partijas Kilpi gan skaitās neatkarīgs, bet simpatizē komūnistiem.

Pēc Leino atcelšanas sākās spēkošanās starp „tautas demokratiem" un ministru prezidentu Pāzikivi. Komūnisti organizēja protesta streikus visā Somijā, prasot iekšlietu ministra posteni nodot kādam komūnistam, kamēr visas pārējās partijas šinī amatā vēlējās nekomūnistu. Demonstrācijās un sapulcēs komūnisti draudēja ar ģenerālstreiku. Bez tam „tautas demokrati" nodibināja „izpildkomiteju", kuras uzdevums bija rūpēties, lai pirms parlamenta vēlēšanām 1. jūlijā somu valdības sastāvā nekas negrozītos. Izpildkomiteja otrdienas vakarā ziņoja, ka streiko jau 100.000 strādnieku. Streiku sāka Helsinku ostas strādnieki, tiem pievienojās citi, un uz laiku darbs bija pārtraukts 13 no 15 svarīgākajām Somijas ostām. Otrdien streikam bija par 20—40% pievienojušies gandrīz 200 Helsinku, Turku, Lathi un Tamperes fabriku strādnieki. Arodbiedrību savienība, kurā pārsvars sociāldemokratiem, rezolūcijā izteicās pret streikiem, apzīmējot tos par mēģinājumu radīt politiskus nemierus.

Komūnistu centieni panākt ģenerālstreiku neizdevās. Somu valdība bija sagatavojusies izmantot karaspēku darbu atjaunošanai ostās; bija sāktas kareivju apmācības kraušanas darbiem. Kāds valdības loceklis — nekomūnists paskaidroja, ka valdībai komūnistu plāni esot zināmi, un tos aizkavēšot. Policijai esot uzdots būt trauksmes gatavībā, un arī armijai doti īpaši rīkojumi. Somu armijas virspavēlnieks gan atsauca ziņu, it kā viņš būtu pavēlējis armijai sagatavoties komūnistiska apvērsuma mēģinājuma likvidēšanai.

Atceltais Leino vairākās masu sapulcēs bija paskaidrojis, ka iekšlietu ministra posteni neatstāšot nevienai citai, kā tikai komūnistu partijai. Leino piekritēji demonstrācijās aicināja viņu pašu atpakaļ amatā, solotіes „piepalīdzēt". Pēc Denas ziņām, komūnistu demonstrācijās auto skaļruņos atskanējis sauklis: „Pāzikivi strādā ar satversmi, mēs varam strādāt ar ložmetējiem!"

Maskavas radio sniedza somu komūnistu partijas izpildkomitejas deklarāciju, kurā Leino atcelšana bija apzīmēta par „kapitulāciju amerikāņu reakcijas priekšā". Maskavas radio arī runāja par „reakcionāru sazvērestību" zināmā angļu, zviedru un šveiciešu preses daļā, kas, kopā ar somu labā spārna presi, cenšoties izveidot kampaņu pret „Somijas demokratiskajiem spēkiem".

Somu komūnistu prese ar notikušajām pārmaiņām valdībā apmierināta, kaut gan komūnistu skaits valdībā nav pieaudzis. Liekas, ka Kilpi tiem galu galā tīri pieņemams, jo pilnīgi nostājies komūnistu pusē un kandidējot arī parlamenta vēlēšanām no komūnistu puses. Sociālistu laikraksts izsakās, ka komūnisti piekāpušies tādēļ, ka redzējuši savus streika plānus sabrūkam.

BBC, NYHT, NZ, TZ

„Mēs esam spārnos"

KO PAR IZRAĒLU DOMĀ ŽĪDI LEIPHEIMAS NOMETNĒ

Plecīga auguma vīrs, tumšiem matiem, augstu pieri, brūnām acīm, brūnganā uzvalkā, pelēkā kreklā, bez kakla saites sēž aiz papīriem apkrauta rakstāmgalda. Tas ir Leipheimas žīdu nometnes komitejas ģenerālsekretārs S. Grīndorfers. Viņš kārto apm. 2000 žīdu vajadzības. Istabas durvis veras ik brīdi. Ļaudis nāk un iet, kaut ko pajautā, saņem atbildes, lūdz parakstīt rakstus. Ikdienas darba ritums.

S. Grīnorfers pieceļas. — Lūdzu, ko vēlaties? Mūsu domas? Ak latviešu avīzei? Varu redzēt? — Lūdzu. — Hm. Jā, žēl ka nesaprotu latviski.

— Redziet, mūsu nometnē ir priecīgs satraukums. Piepildījušās gadu simtu ilgas — žīdiem sava valsts. Un tagad visi esam spārnos nokļūt uz Izraelu. Šeit darbojas „Jewish Agency" birojs ar pārstāvi S. Sklarciku. Viņš reģistrē visus neprecētos un precētos vīriešus bez bērniem no 17—35 gadiem militāram dienestam Izraelā. Vēl aizbraucēju transporti nav devušies ceļā, ceram, ka tas notiks jūlija beigās.

Pavisam šajā vecumā Leiphēmā ir vairāk nekā 300 žīdu DP. Militāram dienestam īpaša ārstu komisija izmeklē veselos, spēcīgos. — Mūsu robežas aizsargās žīdu asinis, — pārliecinoši apgalvo Grīndorfers. Nometnē ik dienas pienāk jaunākās ziņas par notikumiem Palestīnā. Arabu panākumus un cīņas žīdi nevēlas komentēt. — „Mēs neesam tur, mēs nezinām mūsu vadības taktiku." Lielākais gandarījums žīdiem, ka ASV un Padomju Savienība Izraelu atzinušas. „Un ja Anglija to šodien oficiāli nav darījusi, tad tomēr tā nav nostājusies arī pret Izraelu."

Žīdu organizācijas vēlas un arī panākušas stingru žīdu disciplīnu. Jau neilgi pēc Izraelas proklamēšanas nometnē saņemta valdības proklamācija, tāpat izdots īpašs vēstījums žīdiem Vācijas nometnēs.

Ziņas, ka ASV senātā ierosināts likvidēt žīdu DP nometnes un visus vest uz Izraelu, pēc žīdu pašu domām, ir pareizs ierosinājums. — „Mēs esam cīnījušies par to, kas tagad noticis, un saprotam, ka valsts bez iedzīvotājiem nevar pastāvēt."

Vienīgi kā praktiski nokļūt līdz savas zemes krastiem — ir problēma, kas grūti atrisināma. Katrā ziņā, uzsver žīdi, mēs gribam izcīnīt normālas dzīves iespējas Izraelā, lai tur varētu doties arī mūsu ģimenes. To darīsim, cik ātri iespējams.

Nometnes teritorijā, nacionālo komiteju vada J. Zolmanis, ar nozaru vadītājiem, kas izvietojušies vairākās ēkās. Ceļmalās stāv pulciņos žīdi, sarunājas un spriež par šo un to, redzami balti un zili tērpti policisti ar formas cepurēm. Ripo IRO automašīnas, pa atvērtiem logiem dzird sarunas un rakstāmmašīnu klaboņu. Spīd karsta pusdienas saule, tā gurdina ikvienu, bet nometnes iemītnieki liekas nenogurdināmi — viņi kustas un iet, raugoties brīžiem uz savas jaunās Izraelas karogu, kas plīvo virs nometnes ieejas. Karoga baltajā laukumā gar malām divas sprīdi platas gaišzilas svītras, un lejas trešdaļas vidū sešstūrainas zilas zvaigznes kontūras.

Z. B.

Lielākā kauja Palestīnā

(Turpinājums no 1. lpp.)

Jeruzalemē ieradies Transjordānijas karalis Abdula, inspicējot stāvokli vecpilsētā. Sīrijas, Libanonas un Ēģiptes valdības paziņojušas UN, ka savas drošības labad nolēmušas bloķēt visu Palestīnas piekrasti. Grāfs Bernadots devies ceļā uz Palestīnu un ceturtdien ieradās Londonā. Prezidents Trumens ceturtdien atsaucis ziņas, it kā viņš Izraelas valsts prezidentam Veicmanim būtu piesolījis ASV aizdevumu.

No Vašingtonas ziņo, ka uz Kipru nosūtītas 34 amerikāņu lidmašīnas, kas būtu gatavas vajadzības gadījumā evakuēt ASV pavalstniekus no Palestīnas.

Cīņu spars pašā Palestīnā pa to laiku vēl pieņēmies. Abas puses ziņo par panākumiem ielu cīņās Jeruzalemē. Haganah ziņoja, ka 26. maijā noticis pirmais gaisa uzbrukums Jeruzalemei. Pilsētā trūkst ūdens, un žīdu daļā pārtikas devas noteiktas uz 900 kalorijām dienā. Ārzemju raidītāji ceturtdien un piektdien ziņoja par līdz šim lielāko atklāto kauju Palestīnā, kas notikusi Latuņas tuvumā, pie Telavivas—Jeruzalemes galvenā ceļa. Katrā pusē piedalījušies ap 1000 karotāju. Žīdi ziņoja no Haifas, ka Palestīnas pierobeža pie Sīrijas un Libanonas esot stingri žīdu rokās.

BBC, NYHT, NZ, TZ

DAŽOS VĀRDOS

Lai iegūtu DP atbalstīšanai līdzekļus, izūtrupē nacistu salaupītās mantas, kas apķīlātas koncentrācijas nometnēs — dārgakmeņus, zelta pulksteņus un citas vērtslietas, paziņojusi IRO. Pirmā izsole, pēc UP ziņām, notikšot 16. jūnijā. Sagaida, ka par šim vērtslietām iegūs pavisam kopā ap 500 000 dolaru.

Bijušais Polijas ministru prezidents Mikolaičiks otrdien ievēlēts par Internacionālās zemnieku savienības priekšsēdētāju. Savienībā, kas nodibināta Ņujorkā, piedalās bijušie zemnieku partiju vadītāji no Balkanu un Viduseiropas zemēm.

Francijas nacionālā sapulce piekritusi līgumam ar ASV par 50 miljonu dolaru kredita piešķiršanu amerikāņu kara materiālu atlikumu iegādei Eiropā.

Franču komūnisti prasa, lai Francijas valdība atzītu Izraelu un tā veicinātu miera uzturēšanu.

Padomju vēstnieks ASV Paņuškins pēc apspriedes ar ārlietu viceministru Lovetu, kurā esot runāts par 11 miljardu dolaru lielā padomju „aizdošanas un nomas" līguma parādu, devies uz Maskavu.

Žīdu lidmašīnām izdevies ar izplētņiem nomest Jeruzalemes vecpilsētā ielenktajiem žīdiem ieročus un municiju. Pēc citām ziņām, izplētņi tomēr nokrituši arabu daļā.

Pie Bavārijas robežas Čechoslovakijā apcietināts čechu divīzijas ģenerālis Janušeks, kas kaŗa laikā bija čechu spēku ģenerālinspektors Lielbritanijā. Viņu apcietināja brīdī, kad viņš gribēja nelegāli atstāt Čechoslovakiju.

Lielākais ugunsgrēks šai gadusimtenī nopostījis veselu kvartālu Stokholmas ziemeļu daļā, kur blakus kodzīvojamām ēkām nodeguši arī desmit rūpniecības uzņēmumi un benzīna noliktavas, kas eksplodējušas. Zaudējumi novērtēti uz 7 milj. kronu.

Par „sabotāžu un sliktu saimniekošanu" apcietināti 7 poļu papīra fabriku direktori Lodzā, ziņo AP.

17 metru gaŗa valzivs aizsprostojusi Liverpūles ostas ieeju, tā kā vairāk stundas bija jāpārtrauc kuģu satiksme.

4000 londoniešu atstāja lielāko kino teātri pēc tam, kad kāda nezināma persona bija ziņojusi teātra direkcijai, ka pēc stundas izrāžu zālē sprāgs bumba. Bumba nesprāga, policija nav vainīgo sameklējusi.

Grieķijas valdības karaspēka virspavēlniecība pavēlējusi nosprostot satiksmei Korintas jūras šaurumu, lai nemiernieki nesaņemtu pastiprinājumus pa jūras ceļu.

Bulgārijas ministru prezidentu Dimitrovu sagaida Varšavā sarunām par abu valstu attiecību uzlabošanu.

Spānijas valdība sodījusi piecas prominentas personas, katru ar 25 000 pezetu par piedalīšanos neatļautā monarchistu sanāksmē.

Polijas prese asi uzbrūk pāvestam, kopš svētais tēvs kādā runā nosodījis vāciešu izraidīšanu no Silezijas, Pomerānijas un Austrumprūsijas.

Rotājusies ar zagtām dārglietām, Ņujorkas policistu ballē ieradusies 23 g. v. Marlēna Džibsone. Viņa zādzībā pienākta un sodīta ar mēnesi cietuma un 100 dolaru naudas soda.

Ziedot 60 milj. dolaru bērniem Eiropā un Āzijā aicinājis ASV ārlietu ministrs Maršals.

Padomju kaŗa lidmašīna bijusi spiesta nosēsties amerikāņu okupētajā Dienvidkorejā, pie kam padomju pilots savu „Jak" iznīcinātāju nekavējoties iznīcinājis sadedzinot.

Fantastiska viltotu pārtikas kuponu afēra

Bavārijas iestādes atklājušas plašu pārtikas kuponu viltošanas afēru. Apcietinātas jau 266 personas. Organizācijai bijuši savi „vairuma tirgotāji", starpnieki un sīkie izplatītāji. „Augstākajos posteņos" pa lielākai daļai darbojušies krievi, poļi un bulgāri. Pie kāda bandas vadītāja viņa dzīvoklī Minchenē atrasts vairak nekā 12 tonnu viltotu gaļas un tauku kuponu, 1155 dolaru un lielas summas vācu markās. No viņa piezīmēm var secināt, ka viņš izdalījis simtiem tonnu viltotu pārtikas kuponu un apgrozījis miljoniem marku. Ministrs izteicās, ka slepenajai organizācijai bijuši ne vien peļņas, bet arī politiski nolūki.

Minchene vispār ir kuponu viltotāju centrs. Jau 1946. g. atklātas 25 viltoto kuponu spiestuves un apcietināti 194 kuponu viltotāji un izplatītāji, bet pagājušā gadā 27 spiestuves un 344 vainīgie. Arī šogad, pirms lielā atklājuma, notverti 8 viltotāji un 236 kuponu sadalītāji. Domā, ka pašreiz likvidēta tikai trešā daļa no visiem kuponu viltošanas pasākumiem. Ja viltojumus neizdošoties izbeigt, norādīja pārtikas ministrs, Bavārijas pārtikas saimniecībai draudot sabrukums.

SL, TZ

Lielvalstu pretējās intereses Palestīnā

Kāpēc Trumens stedzies atzīt Izraelu

VAI PADOMJU SAVIENĪBA GATAVOJAS ATKLĀTI NOSTĀTIES PRET ASV VIDĒJOS AUSTRUMOS?

Kādā žīdu kaujas organizācijas Irgun Zwai Leumi radio ziņojumā šīs nedēļas vidū paziņots, ka organizācija piespriedis nāves sodus visiem angļu virsniekiem, kas cīnas arabu leģionā. Pats leģions šai radio ziņojumā nosaukts par „maskētu angļu karaspēku". Tālāk teikts, ka arī Transjordānijas karalis Abdulah jau esot ierakstīts sodāmo sarakstos. ASV tai pašā raidījumā uzaicinātas pārtraukt jebkādu financiālu atblastu Anglijai, tāpēc, ka angļi ar amerikāņu naudu apbruņojot arabus. Burtiski šai radio raidījumā tālāk teikts: „Mēs zinām, ka Krievija ar vienu vienīgu triecienu varētu izbeigt angļu agresiju Vidējos austrumos. Cerams, ka krievi to darīs, jo viņi atzinuši Izraelu un apsolījuši savu atbalstu žīdu valsts izveidošanai. Angļu izturēšanās Palestīnā ir ievadījums trešam pasaules kaŗam, jo miers ir nedalāms."

Par šo ziņojumu varētu arī pasmīnēt, ja rēķinātos tikai ar to, ka Irgun Zwai Leumi patiesībā ir samērā sīks žīdu nogrupējums, kam nepiekrīt arī lielākais vairums viņu pašu. Bet ziņojums pelna ievērību ar to, ka tas — varbūt gan pārspīlētā veidā — atsedz vienu stūrīti lielās diplomātijas aizkaram, un spilgtāk par citiem ziņojumiem pierāda, ka lielvalstu diplomātiskās akcijas Palestīnas jautājumā pašreiz ir vismaz tikpat sarežģīti konfūzas, kā militārās operācijas svētajā zemē.

Dienu pēc tam, kad Irgun Zwai Leumi radiofons bija paziņojis pasaulei šos draudus, Lielbritanijas apakšnamā opozicijas līders Vinstons Čerčils prasīja, lai valdība izskaidro savu politiku Palestīnā. Ārlietu ministrs Bevins šo prasību noraidīja un piezīmēja, ka viņam esot „svarīgi iemesli šai brīdī klusēt."

Pēc UP ziņām labi informētas aprindas esot pēc tam paskaidrojušas, ka Bevins šinīs dienās meklējot iespējas, kā tuvināt Lielbritanijas politiku Palestīnā tai politikai, ko uzsākusi ASV valdība, bet tai pašā laikā viņš gribot arī atrast iespējas izdarīt šo politikas maiņu tādā veidā, lai kursa maiņa neradītu Anglijai pārāk lielas grūtības ar arabu valstīm. Pēc UP ziņām, angļu valdība, kas vēl nedēļas sākumā stingri noraidīja Izraelas atzīšanu, jau esot „izstiepusi taustekļus", lai ar cionistiem pārrunātu iespējamības viņu jaunās valsts atzīšanai de facto. Angļu valdībā esot ļoti nepatīkami pārsteigta par pretanglisko noskaņojumu, kas radies Savienotās valstīs Palestīnas politikas dēļ. Bez tam angļu militārie speciālisti esot pārliecinājušies, ka nav gaidāms ātrs Izraelas militāro spēku sabrukums. Anglijas ģenerālštābs jau esot ievadījis sarunas ar Transjordāniju par to 40 angļu virsnieku atsaukšanu, kas pašlaik vada Abdulas arabu leģionu. Neesot gan runāts un arī nerunāšot par 2 milj. mārciņu financiāla atbalsta atraušanu Transjordānijai.

Visi šie ziņojumi nepārprotami atspoguļo, ka pirmo reizi kopš kaŗa beigām radusies, vai vismaz atklāti izpaudusies plaisa starp ASV un Lielbritanijas viedokliem ārpolitikā, ko „Daily Mail" savelk divos īsos punktos: 1. Padomju Savienība var mēģināt izmantot krizi, lai iedzītu ķīli starp Lielbritaniju un ASV; 2. Padomju Savienība var izmantot krizi, lai izmēģinātu tiešu padomju intervenciju Palestīnā.

Briesmas saskata arī amerikāņu laikraksti. „Newsweek" diezgan asi kritizē Trumena valdības politiku Palestīnā un saka, ka jau sen šī politika esot sākusi līdzināties „murgam". Tagad Trumens esot „pamodies no murga galīgi nosvīdis". Atskatoties uz šīs politikas attīstību, laikraksts apgalvo, ka Trumens pirmo reiz „apgāzis Palestīnas podu" jau 1945. g., kad viņš pieprasījis 100 000 žīdu ielaišanu svētā zemē. Angļi toreiz pārmetuši amerikāņiem, ka viņi ar šo prasību izjaukuši delikātas sarunas, kuŗu rezultāts varētu būt bijis arabu un žīdu vienošanās. Kad angļi pēc tam nolēmuši atteikties no mandāta, Trumens atkal esot izdarījis neveiklību, būdams pārliecināts, ka „arabi tik un tā necīnīsies". Kad tomēr noskaidrojies, ka arabi cīnīsies, un ka Palestīnas dalīšana ar varu uz bez ASV karaspēka iejaukšanās nebūs iespējama, Trumens mainījis taktiku un pieprasījis UN mandātu un ieroču izvešanas aizliegumu uz Vidējiem austrumiem. Pēc tam Amerikas cionisti apbēruši Balto namu ar protestu krusu un prezidents izšķīries paziņot, ka ASV tomēr atbalstot Palestīnas dalīšanu.

Vislielākais sajukums radies tais dienās, kad faktiski beidzies angļu mandāts. Prezidents Trumens jau vairākas dienas iepriekš esot pavēlējis savam juridiskam padomniekam sagatavot visu, kas būtu vajadzīgs jaunās žīdu valsti atzīšanai. Ārlietu ministrija to uzzinājusi un ziņojusi Trumenam, ka tāda steiga būtu nevietā. Jaunu valdību varot atzīt tikai pēc tam, kad tā kādu laiku darbojusies un formāli pieprasījusi atzīšanu. Trumens tomēr bijis nepacietīgs un uzdevis cionistu vadītājiem izkārtot apstākļus tā, lai atzīšanas pieprasījums nonāktu Vašingtonā reizē ar žīdu valsts proklamēšanu. Kāda pārpratuma dēļ tas tomēr neesot noticis. Par spīti tam Trumens negribējis gaidīt un 21 minūti vēlāk, pamatodamies tikai uz radio ziņām par Izraelas proklamēšanu, pasludinājis tās atzīšanu de facto. Oficiālais žīdu pieprasījums atzīt Izraelu, pienācis Vašingtonā tikai 18 stundas vēlāk. Tai pašā dienā Trumens paziņoja, ka apsver iespēju atcelt ieroču izvešanas aizliegumu uz Vidējiem austrumiem, kas pēc angļu domām izraisītu ieroču sūtījumu plūdus uz Izraelu. Lielbritānija nedēļas beigās tāpēc informējusi Vašingtonu, ka tādā gadījumā atcelšot arī Anglijas ieroču izvešanas aizliegumu uz arabu valstīm.

„Newsweek" piezīmē, ka iekšpolitikā Trumens, droši vien, esot daudz ieguvis. Sevišķi svarīgi esot viņa panākumi Ņujorkā, kas vēlēšanās ir viens no svarīgākiem iecirkņiem, jo tur dzīvo visvairāk cionistu. Citādi esot vērtējami apstākļi ārpolitikā, kur jāšauboties, vai Trumena rīcība stiprinājusi ASV prestižu ārzemēs. Skaidrs esot, ka Palestīnas politika „nav stiprinājusi ticību ASV ārpolitikas nemainīgumam citās nozarēs."

Kremlis, saprotams, nav kavējies izmantot rietumu valstu politikas domstarpības. „Pravda" ievadrakstā „Amerikāņu Palestīnas politikas neveiksme" iestājas par to, ka UN jānodrošina miers Vidējos austrumos, apgalvojot, ka ASV ārpolitika esot „bez principiem", un saka, ka amerikāņi papriekš atbalstījuši arabus, bet pēc tam žīdus tikai tāpēc, ka amerikāņu monopolisti baidoties no stipru, neatkarīgu valstu rašanās vidējos austrumos, kas spētu traucēt viņu saimniecisko virskundzību. Reuters pēc tam ziņoja no Vašingtonas, ka pēc turienes politiķu domām Pravdas ievadraksta nolūks esot bijis iedzīt ķīli starp ASV un Lielbritaniju. Londonas politiķi, turpretim, baidoties no tā, ka Pravdas ievadraksts varētu liecināt to, ka Kremlis nolēmis grozīt vispārējo ārpolitiku un atzinis ka pienācis laiks Vidējos austrumos atklāti stāties pretim ASV.

Vai tas tā būs, to rādīs tuvākā nākotne. Pagaidām sajukums turpinājās un liekas, ka tas pat palielinājās. Dienvidāfrikas ūnija, kas pieder pie britu imperijas, neatkarīgi no Londonas, nolēmusi atzīt Izraelu. Austrālija gatavojoties darīt to pašu. Trumens pieņēmis Izraelas valsts padomes prezidentu Veicmani, un Veicmans pēc tam ziņojis, ka pārrunāta 100 milj. dolaru aizdevuma piešķiršana Izraelai, kas, starp citu, gatavojas izdot pieminas pastmarkas par godu ASV, kas tik ātri atzinušas žīdu valsti. Padomju Savienība un Izraela jau sākušas savstarpēju diplomātisku pārstāvniecību ierīkošanu.

A. L p.

ITALIJAS VALDĪBAS PROGRAMMĀ

Jaunās Italijas valdības programmas svarīgākie punkti ir: lielo zemes īpašumu sadalīšana, likuma izstrādāšana, kas dotu strādniekiem iespēju piedalīties rūpniecības uzņēmumu peļņā, cenu stabilizēšana, bezdarba apkarošana. De Gasperi šo programmu izklāstīdams piebilda, ka sevišķu vērību veltīs apstākļu uzlabošanai Dienviditalijā.

LAIKRAKSTA „LATVIJA" ABONEMENTS ĀRZEMĒS

ANGLIJĀ: 2/6 Sh mēn. par eks. abonējot kollektīvi vairāk par 3 eks. 3/— Sh mēn. par eks., abonējot individuāli līdz 3 eks. iesl. Atsev. eks. cena 4 d. Pārstāvis: A. V e i n b e r g s, West-Wratting E. V. Ws Hoste Wratting Common. Nr. Cambridge, Cambs.

A. S. V.: 1 dolars par eks. mēn. Pārstāvis H. T a u r i ņ š, 150 East 28th Street Brooklyn 26, N. Y.

ZVIEDRIJĀ: 2 Kr. par eks. mēn. Pārstāvis: N. S e g l e n i c k s, Klubbacken 39/11 Stockholm.

BEĻĢIJĀ: 25 fr par eks. mēn. Pārstāvis K. E r k e n s, 127, rue du Fleurus, Chatelet Belgique.

DĀNIJĀ: 3. D kr. par eks. mēn. Pārstāvis: N. M i k i t i n s k i s, Flygtningelejr Prags Boulevard, Kobehavn S.

UZ CITĀM ZEMĒM: RM. 10.— par eks. mēn. Pasūt. un samaksa izdarāma izdevniecībā, pārsūtot naudu pa pastu.

SLUDINĀJUMU MAKSA

par vārdu

ASV — 5 centi, bet ne mazāk kā 1 dolars par slud. Anglijā — 2d., bet ne mazāk kā 3 sh par slud. Beļģijā — 1 fr., bet ne mazāk kā 25 fr. par slud. Zviedrijā — 10 ēras, bet ne mazāk kā 2 kr. par slud. Dānijā — 15 ēras, bet ne mazāk kā 3 kr. par slud.

Lai neceltos traucējumi laikraksta kārtīgā piegādē, lūdzam atjaunot abonementus avlaicīgi — ne vēlāk kā līdz 20. datumam par nākošo mēnesi.

IRO atbalsta DP sporta svētku sarīkošanu

IRO galvenā mītne paziņojusi, ka atbalstīs DP sporta svētku sarīkošanu un piešķīrusi uztura papilddevas sacīkšu dalībniekiem. INKOPF galvenā vadība savukārt atvēlējusi līdzekļus diplomu metu un medaļu pagatavošanai uzvarētājiem.

Latviešu sporta vadītāja vietnieks amerikāņu joslā A. Celms paziņojis, ka latvieši DP sporta svētkos mēģinās piedalīties ar savu sportistu iespējami spēcīgāko izlasi. INKOPF sporta komitejas sēdē 25. maijā Minchenē visu DP tautību pārstāvji par šīs komitejas priekšsēdi ievēlēja latvieti Vili Lagzdiņu. Sēdē arī nolēma, ka DP meistarsacīkstes galda tenisā sievietēm notiks 14. un 15. augustā Augsburgā, boksā 21. un 22. aug. Manheimā un galda tenisā vīriešiem 28. un 29. aug. Ingolštatē. Mūsu laikraksta nākamajā numurā būs pilnīgs saraksts par DP sporta svētku kārtību visās nozarēs. Pagaidām vēl nav skaidrības par šacha sacensībām un volejbola meistarsacīkstēm sievietēm, kas iespējama jūlija otrajā pusē.

V. Lagzdiņš

ARĪ ZVIEDRIJĀ AUG JAUNI LATVIEŠU SPORTISTI

Zviedrijas latviešu nelielā sportistu saime arvien pieaug. To atkal apliecināja Halstahamāras biedrības Liesmas 1 gadu darbības atceres gadījumā rīkotās basketbola un volejbola sacīkstes. Bez latviešiem piedalījās arī lietuviešu un zviedru jaunieši. Pirmo reizi trimdas dzīvē zaudējumu piedzīvoja Stokholmas latviešu volejbolisti. Liesma (Belēvics, Graudiņš, Verners, Krastiņš, Volkēvics, Zirnis) pievéica stokholmiešus 12—15, 15—12, 16—14. Basketbola turnīrā, ik sacīksti spēlējot 2×10 min., uzvarēja Stokholmas izlase. No vienības iegūtajiem 76 punktiem viens pats Valdemārs Smits reālizēja 40 p. Vienībā vēl spēlēja Klaišis, Rifums, Kreicbergs, Liniņš un Grīvainis. Otro vietu negaidīti izcīnīja Liesma (Graudiņš, Krastiņš, Volkevics, Verners, Zvaigznīte, Šveicers). Bija ap 400 skatītāju. Pēc sacīkstēm par Liesmas darbību referēja biedrības priekšnieks N. Zirnis.

Art. Graudiņš

HERSBRUKAS YMCAs VOLEJBOLISTU UZVARA

Ka Hersbrukas YMCAs vīriešu volejbola vienība spējīga atgūt zaudēto amerikāņu joslas un trimdas meistarnosaukumu, liecināja Ziemeļbavārijas apgabala meistarsacīkstes Valkā. Piedaloties 6 vienībām pārliecinošu uzvaru izcīnīja hersbrukieši (Siliņš, Sproģis, Ozols, Baumanis, Circenis, Veilands), finālā pievéicot Fišbachas YMCAs vienību (Dumpis, Kraučūns, Robiņš, Norgello, Panders. Galēns) 15—6, 15—8. Trešo vietu ieguva Augu rota Viesturs (Berģis, Flencendorfs, Lubis, Krautmanis, Briedis, Pāuliņš), 4. Valka, 5. Regensburga, 6. Erlangena. Abu pēdējo sastāvos bija gandrīz tikai jaunatnes vienību dalībnieki, un, trūkstot rutīnai, nācās apmierināties ar pēdējām vietām.

A. Līrums

OLDENBURGA — VOLTERDINGENA 2—0

Angļu joslas latviešu futbola meistarsacīkšu pusfinālā 22. maijā Oldenburga sacensībā Volterdingenā uzvarēja Volterdingenu 2—0 (1—0). Vai volterdingenieši gūtu labāku rezultātu, ja nebūtu jau 1. puslaikā — savainojuma dēļ — laukumu atstājis Kārkliņš (Liepājas Olimpija)? Lai nu kā, Oldenburgas vienība bija labāka. Bet vislabākais, ko varēja saskatīt laukumā no sākuma līdz beigām, bija tiesnesis Roberts Naķelis.

Ad. Plūms

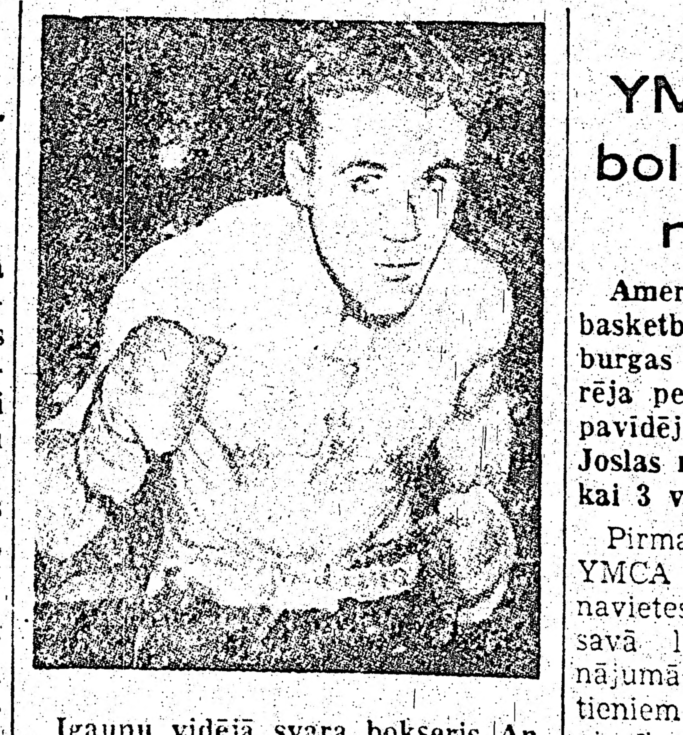

Igauņu vidējā svara bokseris Antons Rādiks (uzņēmumā) pašreiz gūst lielākos panākumus visā savā ilgajā sportista karjēras laikā. Viņu uzskata pat par vienu no kandidātiem pasaules meistarības izcīņai vidējā svarā. Rādiks šajās dienās atkal guva izcilu panākumu. Ar punktu pārsvaru viņš sacīkstē Ņujorkā uzvarēja amerikāni Herseju.

Feldmaršals Montgomerijs vērtē boksu

„Es esmu liels boksa aizstāvis jauniem cilvēkiem", apmeklējot kādas angļu skautu boksa sacīkstes par „brutālāko no visiem sporta veidiem" teica Lielbritanijas ģenerālštāba priekšnieks feldmaršals Montgomerijs. „Tas viņiem māca pašapziņu, māca, kā stāties pretim pretiniekam, kā turēt grožos savu temperamentu un skaidri rāda, cik nepieciešami ir cilvēkam būt fiziski kārtībā."

Vircburgas YMCAs basketbolistes otro reizi meistargodā

Amerikāņu joslas meistartitulu basketbolā otro reizi ieguva Vircburgas YMCA. Vircburgietes uzvarēja pelnīti. Viņu spēlē reizēm jau pavīdēja vīrišķīgs ātrums un asums. Joslas meistarsacīkstēs piedalījās tikai 3 vienības.

Pirmajā spēlē sacentās Hanavas YMCA un Valkas YMCA. Hanavietes beidza puslaiku 8—4 savā labā, bet sacensības turpinājumā ar Ekes un Klungstes metieniem 18—13 vadībā tika Valkas vienība. Līdz spēles beigām hanavietes rezultātu ne vien izlīdzināja, bet izcīnīja pat 20—18 uzvaru, galvenokārt pateicoties mūsu basketbola laukumos jau vecās paziņas Valdas Tilmanes atjautīgajai darbībai. Pēdējās minūtēs Valka nereālizēja nevienu no 5 brīvmetieniem. Šīs vienības sastāvā iztrūka Bebre. H.: Tilmane (8), Teriņa (6), Bērziņa (4), Sprudženiece (2), J. Viļuma (2) un M. Viļuma; V.: Klungste (8), Eke (7), Kažoka (2), Pērkone (1) un Ezergaile. Vircburgas YMCA uzvarēja hanavietes 28—15 (11—3). V.: Grīviņa (10), Drava (9), Raistere (5), Pelūde (spēlēja bez treniņa un ieguva 4 p.), Āboliņa, France, Lusāra un Vecumniece. Turnīra labāko spēli absolvēja Vircburga un Valka. Vircburgietes bija pārākas saspēlē, un aizsardzībā nepārspējama izrādījās Grīviņa. Pašās beigās Valkas meitenes, ierindā esot arī Bebrei, stāvokli gandrīz izlīdzināja, taču 2 punkti pietrūka, un Vircburga uzvarēja 21—19 (12—6). Visas sacensības vadīja L. Lusārs un V. Pastenieks.

L. Lusārs

Lūcijs Endzelīns vai Kārlis Ozols?

AMERIKĀŅU JOSLAS LATVIEŠU ŠACHA MEISTARS VĒL NAV ZINĀMS

Amerikāņu joslas latviešu meistarsacīkstēs šachā no 14.—23. maijam Fišbachā piedalījās 14 spēlētāji. Lūcijs Endzelīns un Kārlis Ozols ieguva katrs 11,5 p., un meistartitula dēļ viņi izcīnīs papildus sacensības. Trešajā vietā ierindojās 1947. g. meistars Elmārs Zemgalis ar 10,5 p., 4. un 5. v. Arvīds Zirnis un Leonids Dreibergs 8,5 p., 6. Jānis Pamiljens 6,5 p. Seko: I. Garais un I. Kalniņš 6 p., A. Krūmiņš 5.5 p., G. Rūdelis 5 p., E. Nagels 4,5 p., K. Līdums un L. Gaigals 2,5 p. un I. Štrāls 2 p. Trīs pirmo vietu ieguvēji nezaudēja nevienu partiju, taču Zemgali trešajā vietā noveda lielāks neizšķirto partiju skaits. Endzelīns spēlēja neizšķirti ar Ozolu, Zemgali un Zirni, bet Ozols ar Endzelīnu, Zemgali un Zirni. Zemgalis „remis" beidza veselas 5 partijas. Favorīti vairākās sacensībās atradās par matu tiesu no zaudējuma. Ozols, piemēram, glābās neizšķirtā pret Zirni, bet Endzelīnam pat izdevās gūt punktu zaudētā galotnē, jo Krūmiņš pārkāpa laiku pirms pēdējā kontroles gājiena. Zemgalis nonāca zaudētā 2 bandinieku mazākuma galotnē pret Nageli, tomēr, nomainot izdevīgi figūras, radās pretējie laidņi un partija beidzās neizšķirti. Ātrspēles meistarsacīkšu finālā pirmās vietas sadalīja tie paši spēlētāji, tikai citādā vietu kārtībā: 1. Zemgalis 18,5 p. (no iesp. 19 p.), 2. Endzelīns 17, 3. Ozols 14, 4. Zirnis 13, 5. Pamiljens un Dreibergs 12,5 p. Seko: Krūmiņš, Zibins, Nagels, Rūdelis, Štrāls, Tums uc.

J. Pamiljēns

Trimdas basketbola meistarsacīkšu fināls iespējams jau 5. un 6. jūnijā Lībekā.

Latviešu izlases futbolists Eduards Freimanis nākamājā sezonā spēlēs angļu 3. līgas profesionālo klubā Northampton, ziņo „News Cronicle". Pagājušajā sezonā, esot Peterborough United sastāvā Freimanis 26 sacīkstēs ieguvis 23 vārtus.

Latviešu šachists A. Mazjānis, kas dzīvo Dānijā, iedalīts Midelfartes pilsētas izlases vienībā.

Kaseles latviešu galda tenisisti (Blūzmanis, Pavlovičs, Memmēns, Vītoliņš, Laukirbe, Lūsiņš) uzvarēja vietējo vācu sporta biedrību Rotweiss 7—2.

Icechojas un Pinebergas ģimnazisti sacentās sportā. Basketbolā uzvarēja Pineberga, bet volejbolā Icechoja.

Angļu joslas YMCAs basketbola meistarsacīkstēs Neištatē uzvarēja Lībekas latvieši, 2. Getingenas lietuvieši, 3. Volterdingenas latvieši. Lībeka pievéica Getingenu 84—56 un Volterdingenu 66—50. Volejbolā meistarnosaukumu ieguva Lībeka (latv.), 2. Braunšveiga (baltkrievi), 3. Getingena (ig.). Galda tenisā pārākā bija Getingenas (liet.) vienība.

Lietuvietis Severinas savā 10. startā profesionālo ringā Darmštatē ar punktu pārākumu uzvarēja starptautiski pazīstamo vācu bokseri Berneru (Dortmunda). Būdams vēl amatieris Severinas bieži sacentās ar mūsu Šmitu un visas šīs cīņas zaudēja.

Igaunis Augusts Mālšteins jaunās vieglatlētikas sezonas ievadījumā startēja vācu sacīkstēs Minchenē un ar 14,24 m rezultātu uzvarēja lodes grūšanā.

„Apkārt Beļģijai", 1126 km garajā riteņbraucēju sacensībā uzvarēja beļģis Konstants Okers, ceļā pavadot 32 st. 11 min. 2 sekundes.

Valstu sacīkstes futbolā: Čechoslovakija—Ungārija (Prāgā) 1—1, Portugale—Īrija (Lisabonā) 2—0, Anglija—Šveice (Šafhauzenā) 6—0 un Francija—Skotija (Parīzē) 3—0.

Milzīgs pārsteigums Eiropas boksa sportā: Eiropas meistars vidējā svarā un tuvākais pasaules meistartitula kandidāts francūzis Marsels Serdāns sacīkstē Briselē piedzīvoja punktu zaudējumu pret beļģi Delano un zaudēja arī savu Eiropas meistarnosaukumu.

Braucienā „Apkārt Italijai" no 4000 km riteņbraucēji jau veikuši 1900. Astoto un garāko posmu, no Peskaras līdz Bari visātrāk nobrauca italis Adolfo Leoni, bet kopvērtējumā vadībā ir viņa tautietis Džiordano Kotūrs. No saviem cienītājiem speciālu balvu — 1200 litru vīna, saņēma italu ciklists Džiovani Korieri.

Vienīgā izvēle rītdienas vēlēšanās Čechoslovakijā

Vēl divi Gromiko veto Čechoslovakijas lietā

Kamēr Čechoslovakijas tauta gaida rītdienas parlamenta vēlēšanas, padomju delegāts Drošības padomē Gromiko atkal aizkavēja izmeklēšanas komisijas nodibināšanu komūnistiskā Prāgas apvērsuma noskaidrošanai, laižot darbā savu 24 un 25. veto. Viens no tiem bija vērsts pret Čiles ierosinātās izmeklēšanas kārtēju apspriešanu padomē, bet otrs pret pašu Čiles ierosinājuma saturu. ASV delegāts Ostins pēc abiem veto paskaidroja, ka ASV tomēr nelikšoties mierā un atsevišķi iesniegšot Drošības padomei kompetentu Čechoslovakijas emigrantu liecības.

Kad trešdienas sēdē apsprieda Argentinas ierosinājumu — uzaicināt uz Drošības padomi uzklausīšanai politiskos bēgļus no Čechoslovakijas, Gromiko paskaidroja, ka arī šinī jautājumā izlietos savas veto tiesības.

Kā zināms, pirmajās Čechoslovakijas parlamenta vēlēšanās pēc kaŗa svētdien būs tikai viena iespēja — nobalsot par komūnistu organizētās „nacionālās frontes" vienīgo kandidātu sarakstu, ja vien vēlētāji neizšķirtos nodot baltas balsošanas zīmītes, riskējot ar „tautas dusmām pret šiem sabotieŗiem". Teorētiski opozīcijas saraksts gan bija iespējams, bet praktiski neviena grupa tādu nav riskējusi sastādīt. Viens pats kandidātu saraksts vēlēšanās nozīmē, ka komūnistu partijai garantēti ap 210 sēdekļi parlamentā no 300. Pārējām 90 vietām jau rūpīgi izmeklēta sociāldemokratu, katoļu tautas partijas locekļu un čechu sociālistu izlase. Propaganda pret baltu zīmīšu nodošanu turpinājusies visu pēdējo laiku, saistot šo iebaidīšanas kampaņu ar dažādiem draudiem. Propagandēta arī atklāta balsu nodošana, „demonstrējot uzticību tautas valdībai". Ar valdības rīkojumu piedalīšanās vēlēšanās ir obligāta. Prāgas archibiskaps informējis valdību, ka katoļu garīdzniekiem vēlēšanās nedrīkst kandidēt.

Ceturtdien pie kādas lielas Prāgas baznīcas durvīm bija izlikts paziņojums, ka katoļu garīdzniekiem liegts aktīvi piedalīties politikā un kandidēt vēlēšanās, pretējā gadījumā tiem draud atcelšana no baznīcas amatiem. Šis paziņojums esot sekas pāvesta vēstulei kādam augstākam čechu garīdzniekam — izšķirties vai nu par politiku, vai baznīcu. Čechu laikraksti bija atteikušies minēto paziņojumu publicēt.

Pēdējās vēlēšanās 1946. g. komūnistu, sociāldemokratu un slovaku strādnieku partijas „sociālistiskais bloks" ieguva nelielu vairākumu — 50,77% visu nodoto balsu, pretim „pilsoniskajam blokam".

Ārlietu ministrs Klementiss kādā sapulcē, runājot par rietumu un austrumu attieksmēm, izteicās, ka kaut kāds „tilts" abu starpā nemaz neesot vajadzīgs, abām pusēm tikai vajadzētu izrādīt vairāk labas gribas uz saprašanos. Laikraksts „Kieler Nachrichten" ziņoja, ka Čechoslovakijas komūnistu partijas ģenerālsekretārs, saziņā ar valdību, esot izdevis uzsaukumu, kurā brīdina baznīcu nespredikot tautai paklausību trešajam bauslim. Svētdienas esot izsludinātas par darba dienām jaunās demokratijas labā.

Rietumeiropā dzīvojošie čechu tautas sociālistu, tautas partijas, sociāldemokratu un slovaku demokratu partiju ģenerālsekretāri Londonā sasaukuši 36 agrākos Čechoslovakijas parlamenta locekļus — trimdiniekus, lai atklātā sēdē nosodītu vēlēšanu sistēmu Čechoslovakijā un pasludinātu vēlēšanas par nelikumīgām.

BBC korespondents ceturtdien ziņoja, ka nebalsotājus par valdības sarakstu vēlēšanu iecirkņos varēšot viegli identificēt, jo tiem esot jānodod abās pusēs baltas zīmītes, kamēr vienīgā kandidātu saraksta lapiņas apdrukātas no abām pusēm. Bez tam visiem vīriešiem un sievietēm virs 18 gadiem, kas nepiedalīsies obligātajās vēlēšanās, draud cietuma sods līdz vienam mēnesim vai 10.000 kronu naudas sods. No vēlēšanām izslēgti „visi kaŗa laika kolaboranti, spekulanti, antisociāli elementi un republikas ienaidnieki". Ārzemju korespondentiem nav dota atļauja novērot vēlēšanu gaitu tieši vēlēšanu iecirkņos.

TZ, SL, BBC

Proletārieši, pilis un kaviārs

KĀ DZĪVO PADOMJU DIPLOMĀTI ASV

Vincenta Sardija lokālā Brodvejā dažkārt iegriezušies izsmalcināti gardēži no visas pasaules malām. Taču nekad Sardijs nebija saņēmis tik izcilu pasūtinājumu, kādu izdarīja labi tērpies kungs, kas ieradās daiļas aktrises pavadībā. Viņi pasūtināja krietnu vairumu melnā kaviāra, duci lielākās austeres, salātus, trīs porcijas štēka, sieru un dažādus desertus un tad dažas pudeles šampanieša un kafiju. Šī maltīte maksāja 50 dolaru. Ar labu apetītu apveltītais kungs lēsi samaksāja, iespieda viesmīļiem saujā vēl 10 dolarus dzeŗamnaudas un roku rokā ar skaisto pavadoni aizgāja.

Šis gardēdis — kā raksta žurnāls „Der Spiegel", nebijis vis miljoniem apveltīts kapitālists, bet „proletārietis", kāds padomju rakstnieks un propagandists, kas tikko ieradies no Maskavas Ņujorkā, lai savas zemes ļaudīm ziņotu par amerikāņu demokratijas stāvokli.

Viņš izturējies, gluži pretēji amerikāņiem, tikpat neproletāriski kā pārējie 1200 krievi, kas ietilpst oficiālajā padomju misijā Savienotajās Valstīs. (Krievijā turpretim ir tikai 150 akreditētu amerikāņu diplomātu.) Amerikā atsūtītie komūnisti labprāt ņemot līdz arī paši savu mazu „dzelzs aizkariņu" un izturoties ļoti rezervēti, taču amerikāņu ierēdņi, tirgotāji un žurnālisti, kas visbiežāk sastopas ar krieviem, vienbalsīgi apstiprinot, ka viņi Amerikā pavadot savas dzīves labākās dienas. Viņiem esot ārkārtīgs apetīts, saskaroties ar labajiem amerikāņu ražojumiem, sākot ar rostbefu un nailona zeķēm, beidzot ar automobiļiem un miljonu dolaru dārgiem lauku īpašumiem.

Glen-Kovā (Longailendā) padomju iepirkšanas komisija rentējot mirušā miljonāra J. P. Morgāna „citadeli" — 1.500.000 dolaru vērtīgu īpašumu, kurā ietilpst 48 istabu liela ēka, iekārtota ar Ludviķa XV mēbelēm, 116 morgenu plašs dārzs un plaša privāta liedaga. Ārlietu ministra Molotova vai citu Kremļu „lielo" apmeklējumu gadījumiem padomju valdība nopirkusi pili, kas piederējusi firmas Standart Oil Company dibinātājam Pratam. Pilī 50 telpu, 35 vannas istabas, marmora gultas, no Eiropas vesti ozola paneļi, tenisa halles, vīna pagrabs un elektriski iekārtojumi, kuru remonts vien nesen maksājis „tikai" 40.000 dolaru. Mazliet tālāk, Longoilenoles iekšienē, Vudberijā esot Andrēja Gromiko krāšņais atpūtas īpašums. Piecas dienas nedēļā Gromiko spiests mitināties Placas hotelī Ņujorkā, kur viņu pašu un ģimeni aptēkā kalpotāju armija. Trīs virtuves šefi vien esot šajā pulkā.

Oficiālajās pieņemšanās, oktobra revolūcijas svētkos un sarkanās armijas dibināšanas dienā, komūnisti vēl vienmēr labprāt dziedot internacionāli „Uz cīņu mostiet, darba ļaudis, jūs visu zemju strādnieki . . .", taču savā ikdienas dzīvē viņi to noraidot, ārēji pasvītrojot, ka nepieder strādniekiem.

Piemēra pēc — kad Molotovs apmeklējis ASV, visā Amerikā bijis galas trūkums. Padomju konsulātā Ņujorkā Molotovu tomēr sveicis augstais galds, kur nebijis ne mazākā mērā izjūtams galas trūkums. Tur bijuši sivēni ar āboliem mutē, nepieredzēti vairumi lašu un kalniem kaviāru, vodka, viskijs un šampanietis. Neviens nezinot, kā komūnisti savu pārbagāto dzīvi pārtikušājā Amerikā financē. Kamēr pašu amerikāņu un arī pārējo valstu diplomātiem jāiztiek ar noteiktiem izdevumiem, krievu līdzekļi šķiet neizsīkstoši. Kāds amerikāņu konsuls, kas ilgi darbojies Padomju Savienībā, devis šādu izskaidrojumu: „Komūnistiem politiskā vara nozīmē to pašu, ko dzīves stāvoklis. Kad tur iegūst augstu posteni, tad var atļauties visu, ko vēlas."

Taču komūnisti nevēloties tikai labi paēst un padzert, viņi lielu vērību veltot arī apģērbam. Bieži padomju ierēdņu sievas Savienotajās Valstīs ierodoties ļoti proletāriskā izskatā. Dažas dienas pēc ierašanās viņas dodoties iepirkties. Rezultāts — proletārieša pelnrušķītes pēc tam neesot atšķiramas no amerikāņu miljonāru sievām. Skaisto kādreizējā vēstnieka Novikova kundzi kāds Vašingtonas redaktors apzīmējis par vienu no vislabāk ģērbtajām sievietēm Savienotajās Valstīs. Kad padomju rakstnieks Ilja Erenburgs apmeklējis Ņujorku, viņš vispirms te iegriezies nevis strādnieku rajonā, bet gan Piektajā avenijā un tur pasūtinājis vienam no pazīstamākajiem Ņujorkas drēbniekiem trīs uzvalkus, katru par 155 dolariem. Vienu zīlu uzvalku, vienu zīlu makšķerēšanas uzvalku un vienu sporta tērpu. Pēc tam Erenburgs, apmeklēdams Tenesejas spēkstaciju, teicis: „Aizsprosti mums ir arī Krievijā. Es gribētu labāk redzēt, kā dzīvo jūsu apspiestie nēģeri dienvidos." „Der Spiegel"

SLUDINĀJUMI

A. BROKANA & R. DOVANA MĀCĪBAS GRĀMATU IZDEVNIECĪBĀ

(14a) Esslingen/Neckar, „Fliegerschule", vēl dabūjami sekojoši izdevumi:

1) **Drukas darbi**
Inž. Fr. Salmes, Angliski-vāciski-latviska techniskā vārdnīca — RM. 12.—

2) **Rotēti izdevumi**
Doc. Stankeviča un virsagr. bakt. Dambja Piensaimniecība I — RM. 15.—
un nupat iznākusī Piensaimniecība II — RM. 15.—
Mag. oec. Bankera, Atvieglotā skaitļošana (Māka ātri un pareizi rēķināt) — RM. 3.—
Dipl. ing. Grietēna Ievads būvstatikā II d. — RM. 12.—
Viduma apstrādātā angļu valodas lasāmā grāmata Cockoo Time — RM. 5.50

Izsūtām tikai augšminētās grāmatas. Pasūtinot pa pastu, lūdzam pierēķināt pasta izdevumus. Tālākpārdevējiem, ja pasūtinājuma vērtība pārsniedz RM. 100.—, 10 proc. atlaide. Pasūtinājumus izpildām tikai uz pēcmaksu.

Mūsu pārstāvis Anglijā:
J. Mekšs, YMCA Hostel, Woolfox Lodge, Rutland.
Mūsu pārstāvis Austrālijā:
V. Tutine, Bonegilla Camp Victoria.
(803) Izdevniecība

Piederīgie meklē: Pēteri Jāņa d. Dzeni, dzim. 1882. g. 20. 10. Vārkavas pag., Frici-Egonu Jāņa d. Krūmu, dz. 1926. g. 23. 1. Dubultos, Arvīdu Sokolovski, dz. 1920. g. Zaubes pag., Jāni Artura d. Štulmani, dz. 1924. g. 18. 1. Dobelē, Robertu Oto d. Biti, dz. 1918. g. 4. 9., Ādolfu Jāzepa d. Dingeli, dz. 1922. g. 14. 4., Voldemāru Jāzepa d. Dingeli, dz. 1923. g. 22. 9., Emīliju Jāzepa m. Rītiņu, dz. 1912. g. 13. 12., Evaldu Konstantīna d. Rītiņu, dz. 1936. g. 1. 5., Irēni Konstantīna m. Rītiņu, dz. 1939. g. 15. 3., Jāni Konstantīna d. Rītiņu, dz. 1940. g. 24. 8. Elzu Jāņa m. Kurmi, dz. 1889. g. Par šiem tautiešiem lūdz ziņot latviešu pārstāvim Šlezvigas-Holšteinas — Hamburgas apgabalā, St. Jaundzemam: (24) Lübeck, Gr. Burgstrasse 59.

Vēl piederīgos atsaukties lūdz meitene Dzidra Zonnenberga, apm. 8—10 g. v., un Jānis Zariņš, apm. 25 g. v., no Tukuma. Minēto personu piederīgos vai paziņas lūdz rakstīt latviešu pārstāvim Šlezvigas-Holšteinas — Hamburgas apgabalā: (24) Lübeck, Gr. Burgstr. 59. (807)

Filmas piedāvā, attīsta, kopē, palielina, fotografijas pārfotografē, palielina, pamazina, pavairo V. Zants: (14b) Tübingen, Friedrich-Str. II. Pasūtinājumus pieņem un izpilda pa pastu. (732)

NOTIS, GLEZNAS, MŪZIKAS INSTRUMENTUS UN PASTMARKAS serijās jeb maiņburtnīcas pret maiņburtnīcām piedāvā
ALFREDS KALNĀJS:
(17a) Mannheim, Nebeniusstr. 9, DP Camp.

Latviešu grāmatnīca
K. GRĀVELS & K. ERDMANIS,
Eslingen N., Wehrneckarstr. 1
piedāvā
L. Pērļupes Priekšpilsētas noslēpums, (stāsti jaunatnei, O. Norīša ilustr.) — RM 15,—
P. Rozeggera Kad es biju mežzemnieka zēns (stāsti jaunatnei) — 4,50
A. Langmaņa Pastnieks nāk, bērnu bilžu grāmata — 10,—
Etnografisko rakstu paraugi — 18,—
Atkalpārdevējiem 10 proc. atlaide.
Bez tam vēl krājumā:
G. Celmiņa Eiropas krustceļos — RM 13.—
K. Lesiņa Mīlestības zīmogs (romans) — 9,—
A. Gravas Jūdass (traģēdija) — 12,—
M. Eglīša Meistara Celma kapella (stāsti) — 6.—
Apsīšu Jēkaba Svešos ļaudīs — 5.—
J. Sirmaņa Dadžu Juris (stāsti jaunatnei) — 8.—
Ilustrēta vārdnīca
latviski — franciski — spāniski — 9,—
Latviski — vāciska vārdnīca — 15,—
Vāciski — latviska vārdnīca — 10,—
J. Viduma — Angļu valodas pašmācība (ar piel). — 30,—
J. Trauberga Cilvēks, anatomija, fizioloģija, higiena, — 14,—
un citas grāmatas.
Tuvākā laikā būs dabūjama **Ed. Collina** Angļu valodas pašmācība I.
Pasūtinot pa pastu, piesk. pasta izdevumi, sākot ar RM 2,—. Grāmatas izsūta arī ar uzlikto pēcmaksu. (805)

Stanislavs RIVARS no Aglonas Mazdzerkaliem, dz. 1924. g. meklē radus, draugus un paziņas. Rakstīt: 66 DP ACS Seedorf Camp, Post Zeven, Bez. Bremervörde (23). (806)

„LATVIJAS" ABONEMENTS,
pasūtinot laikrakstu pa atsevišķiem eksemplāriem (līdz 3 eks. iesk.), maksā RM. 7.— mēnesī — ar „Atpūtai", kas iznāk reizi nedēļā — RM. 9.— mēnesī; pasūtinot kollektīvi vairāk par 3 eksemplāriem — RM. 6.— mēnesī par eks., bet ar „Atpūtai" RM.8.— par eks. Sludinājumu maksa: RM. 3.— par vienslejīgu iespiedrindu vai tai atbilstošu telpu; piederīgo meklēšanas sludinājumi pa puscenu, bet ne mazāk kā RM. 6.— par sludinājumu.
Abonementu pieteikumi, sludinājumi, naudas pārvedumi un korespondence adresējama „Latvijai", (13b) Günzburg/Do., Bürgermeister-Landmann-Platz 7.

Tautieši, kas kaut ko zinātu par Bavārijā apglabātā bij. 630. transporta pulka 15. rotas šofera Gunāra Kušķa (dzim. 1924. g. 31. martā) pēdējām gaitām, lūgti rakstīt Rasmai Teikmanei: Seefeld in Tirol, Pens. Hexenhäusl, Oesterreich. (808)

7 latvju bārenītes vēlas iepaz. nop. prec. nol. ar piemērotiem tautas dēliem. Rakstīt: smaidošai Saulītei 22 g. v., skumjajai Domātājai 23 g. v., nebēdīgajai Jautrītei 24. g. v., asprātīgajai Draiskulei 25 g. v., jautrajai Baudītājai 26 g. v., gudrajai Prātniecei 27 g. v. un rūpīgajai Namamātei 28 g. v. Ja foto nebūs, atbilde var izpalikt, jo mums svarīgs ir izskats, augums, tikums un darba prasme, bet ne naudas maks un sakari. Of. „Latvijai" nr. 798. (798)

Pārvedot mums naudu pa pastu, neaizmirstiet uz pārveduma talona otrā pusē atzīmēt, par ko Jūs maksājat.